

หลงถึงลืมตัว

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๖

ณ วัดป่าสันติธรรมาราม ต.คลองตากุด อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจ ตั้งใจนะ สิ่งทีประเสริฐที่สุด สภาวธรรมประเสริฐที่สุด ประเสริฐที่สุดเพราะธรรมนี้
สามารถชำระความทุกข์ใจ ทุกคนมีความทุกข์ในหัวใจ ทุกคนนะ เพราะเราเกิดมาอวิชชาพาเกิด
สิ่งที่เป็นอวิชชานี้ ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาจำแนกไว้ เราก็ไม่รู้อะไรเป็นอะไร
หรือท หนาคว่ามีธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจำแนกเอาไว้แล้ว เราก็ยังไม่เข้าใจ

ชีวิตนี้คืออะไร จิตนี้คืออะไร สมานนี้เป็นอย่างไร เราก็ได้แต่เชื่อใจ ถ้าได้แต่เชื่อนะ สิ่งนั้น
เป็นชื่อ แต่ผลจะเกิดจากใจของเรา ใจของเราเป็นความสัมผัสของใจ ถ้าใจไปสัมผัสสภาวะแบบ
นั้น มันจะเป็นความสุขของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นจะสัมผัสสิ่งนี้เป็นความจริงใจ

“หลงถึงลืมตัว” หลงถึงลืมตัวใจ ความลืมตัวของเรา เราเกิด เราลืมตัวลืมตน ถ้าเราลืมตัว
ลืมตน เพราะสิ่งที่ว่าธรรมจำแนกไว้ มนุษย์สมบัตินี้สำคัญมาก ความเกิดเป็นมนุษย์สำคัญสุด
เพราะวิภูวนเห็นใหม่ แจ็คพอต เราไปแจ็คพอตช่องเล็กน้อย สิ่งทีไปแจ็คพอตได้ การเกิดของ
มนุษย์ก็เหมือนกัน ช่องเล็กๆ นะ ถ้าไม่เกิดเป็นมนุษย์ ในวิภูวนนี้ มหาศาลทีจิตนี้จะพาตายพาเกิด
กรรมอกุศลพาเกิดในที่ต่ำ บุญกุศลทำให้เกิดในที่สุขสบาย

แต่ทีสุขสบายขนาดไหน มันก็เหมือนเรา เหมือนทีว่าเราเกิดเป็นมนุษย์แล้ว แล้วเรามี
ความรู้สึกอย่างไรในหัวใจ หัวใจของเรานะ ถ้าเกิดมาเป็นเด็ก เราก็มีความสุขของเรา เพราะมีพ่อ
แม่คอยเลี้ยงดู สิ่งทีเลี้ยงดู ความรับผิดชอบเราไม่มีใจ ชีวิตนี้ดำเนินไปอย่างนั้น จะมีความสุขมาก
ชีวิตของมนุษย์นี้ตอนเป็นเด็กจะมีความสุข ความสุขเพราะว่าเรามีหน้าที่การศึกษาหาความรู้ใจ

เพื่อจะยืนอยู่ในสังคมให้ได้ พ่อแม่ก็หวังอย่างนั้น พ่อแม่มีความสุขมากถ้าลูกของเราประสบความสำเร็จนะ ลูกของเราประสบความสำเร็จ เราประสบความสำเร็จทางโลก

“อวิชา” สิ่งที่ไม่รู้ ไม่รู้เรื่องของชีวิตใจ สิ่งนี้มันเป็นเรื่องของโลก แล้วเราก็พอใจ โลกคิดกันอย่างนั้น ถ้าทำความประสบความสำเร็จทางโลก จะมีความสุข มีความพอใจ มีคนนับหน้าถือตาใจ จะมีใครนับหน้าถือตา จะมีคนไม่นับหน้าถือตาขนาดไหน จิตนี้ก็ต้องเวียนตายเวียนเกิด ธรรมดาอย่างนี้ สิ่งนี้เป็นธรรมดาอันหนึ่งที่ว่า “จิตนี้พาเกิดพาตาย” เราจะมาในชีวิตนะ ถ้าเราไม่มีธรรมะมาเตือนสติเรา

“หลงจึงลืมหัก” หลงจึงลืมหักใจ ความลืมหักลืมนของเรา ลืมนลืมหักชีวิตนะ มาในชีวิต ลืมหักลืมนก็มา สิ่งที่มาคนเขาพาหนี ถ้าเขาพาหนี เวลามันจับถ่ายออกไป คนเขาก็มีสติขึ้นมาได้ แต่ถ้าเราอยู่ในชีวิตนะ เราอยู่ในชีวิตว่าชีวิตนี้ยังอีกยาวไกล เราลืมหักในชีวิต แล้วเราก็ใช้ชีวิตของเราไปตามกระแสโลก สิ่งที่มากระแสโลก เห็นไหม เขาโคมี ๒ เขา ขนโคมี ทั้งตัวเลย นี่ก็เหมือนกัน ความเป็นไปของโลก เห็นไหม เขาโคมี ๒ เขา คนอยากออกประพฤติปฏิบัติ คนมีความเข้าใจในหลักธรรมตามความเป็นจริงจะมีแค่เหมือนเขาโค สิ่งที่มีเขาโคมีน้อยมาก แต่คนโคมีมหาศาลเลย

จิตในโลก ชีวิตเขาก็เป็นแบบนั้น เขาติดอยู่ในโลก ความคิดของเขาในโลก เขาลืมหักในโลก ลืมหักนะ ลืมหักในอารมณ์ของตัวเอง ลืมหักในชีวิตว่าชีวิตนี้มันเกิดมาแล้ว สิ่งที่ไม่ศึกษาเลยก็ไม่เข้าใจ ขอมรับความจำนนใจ ขอมจำนนกับชีวิตว่าชีวิตนี้เป็นแบบนี้ แล้วเราก็ใช้ชีวิตไปเพื่อความประสบความสำเร็จทางโลก ประสบความสำเร็จทางโลกนะ เราคิด เรามั่นหมาย แต่กิเลสตัณหาไม่มีเมืองพอ จะมั่งมีศรีสุขขนาดไหนมันก็ต้องการ ตัณหาที่ล้นฟุ้งตลอด สิ่งที่ยั่งยืนตลอด มันก็ต้องทำให้เราต้องแสวงหาสิ่งนั้นตลอดไป แล้วเมื่อไรมันจะมีความสุขล่ะ แล้วเมื่อไรมันจะมีวันพอล่ะ

มันจะเป็นความพอไปไม่ได้ถ้าเราไม่ชักฟืนออกจากไฟ ถ้าเราชักฟืนออกจากไฟ ไฟนั้นสงบตัวลงได้ การชักฟืนออกจากไฟเห็นไหม เราต้องไม่ลืมน ถ้าเราลืมน เราจะเริ่มต้นจากเราไม่ได้เลย สิ่งต่างๆ ก็เป็นความจำเป็นไปทั้งหมด โลกนี้เกิดมามีความจำเป็น เราต้องหาที่ยืนใน

สังคมให้ได้ เราต้องหาสิ่งที่เป็นเกียรติยศกิตติศัพท์ของเราให้ได้ นี่โลกเขาถือกันเรื่องยศเรื่องเกียรติยศ นั่นเป็นเรื่องของกิเลสละ

เวลาเราบวชพระขึ้นมา ออกมาจากคฤหาสน์ต่างๆ บวชพระขึ้นมาแล้วนี่เสมอกันโดยศีล ศีล ๒๒๗ เสมอกัน ทัฎฐีเสมอกัน ความเห็นเสมอกัน สิ่งนี้จะเป็นสิ่งที่ว่าความเป็นอยู่จะมีความสุขพอสมควร ความสุขพอสมควรนะ เพราะเราบวชมาแต่ร่างกาย แต่หัวใจเรายังไม่ได้บวชใจ ถ้าเราไม่บวชในหัวใจนะ ก็เมาในเพศใด ถ้าเราเมาในเพศ เราก็ว่าเราเป็นพระเป็นเจ้า เราต้องมีความสุขดี ต้องถามหัวใจของเราว่ามันเป็นความสุขจริงไหม ถ้ามันเป็นความสุขจริง เราต้องมีความรุ่มเย็นในหัวใจ สิ่งที่จะมีความรุ่มเย็นในหัวใจ เราต้องไม่มัวเมา เราต้องไม่ให้กิเลสมันหลอก

หลงในกิเลสของตัวเองนะ หลงในกิเลสของตัวเอง แล้วเราก็จะมัวเมากับชีวิตของเราละ เราจะหลงลืมตัวลืมตน ถ้าลืมตัวลืมตนเห็นไหม จุดเริ่มต้น จุดที่เริ่มสตาร์ทอยู่ที่ไหน ถ้ามีสติสัมปชัญญะ เราจะไม่ลืมตัวลืมตน ถ้าเราไม่ลืมตัวลืมตนเราจะยืนอยู่ได้ไง ยืนอยู่ได้ มีความสุขพอสมควร สติสัมปชัญญะมันจะอยู่กับตัวตนของเรา ถ้าสติสัมปชัญญะไม่อยู่กับตัวของเราก็คงคิดมันพุ่งชนไปตลอด มันเกาะเกี่ยวไปทั้งนั้นนะ

ความคิดเห็นใหม่ว่าเวลาเราเกิดขึ้นมาตั้งแต่เด็กแล้วเจริญเติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ แล้วก็แก้ห่วงไปโดยธรรมชาติของมัน นี่สภาวะร่างกาย ธรรมชาติของมันเป็นสภาวะแบบนั้น แต่หัวใจที่หัวใจที่เป็นเด็กขึ้นมามันก็อยากเป็นผู้ใหญ่ มันอยากเป็นอิสรภาพ อยากต้องการมีชีวิตโดยเสรีภาพของมัน เวลามันจะแก่ขึ้นมา มันก็ไม่อยากแก่ มันอยากจะมีชีวิตของมันตลอดไป...มันฝันธรรมชาติไปหมด มันต่อต้านกับหลักความจริงไปทั้งนั้น

นี่ถ้ามันเมาในอารมณ์ของตัวเอง มันจะมีการต่อต้านไป ความต่อต้าน ความขัดข้องของใจ มันเป็นความสุขหรือความทุกข์ล่ะ ถ้ามันเป็นความทุกข์ในหัวใจ สิ่งนี้มันเป็นพื้นฐานใจ “โลกนี้มีเพราะมีเรา” ถ้าเรามีพื้นฐานอย่างนี้ การแสวงหาทางโลกนั้นเป็นปัจจัยเครื่องอยู่อาศัยเท่านั้น ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะอย่างนี้ เราจะใช้ชีวิตของเราด้วยความประเสริฐมาก

“พระเป็นผู้ประเสริฐ” ประเสริฐเพราะอะไร เพราะพระนี่เข้าใจตามความเป็นจริงทั้งหมด ใจ เราเป็นพระผู้ประเสริฐจากภายนอก แล้วหัวใจของเราจะเป็นพระขึ้นมาจากหัวใจ เป็นผู้

ประเสริฐ ถ้าไม่เป็นผู้ประเสริฐมันก็มัวเมา สิ่งที่มัวเมาเห็นไหม มัวเมาในอารมณ์ต่างๆ มัวเมาไปหมดนะ

ถ้ามัวเมาไปหมด นี่ “หลงในกิเลส แล้วก็ลืมหิ้ว แล้วก็ทำลายตนนะ” ทำลายตนก่อนแล้วจะไปเบียดเบียนผู้อื่น ถ้ามันมีสติสัมปชัญญะมันเป็นธรรม นี่มันจะไม่ทำลายตน มันจะก่อตัวก่อตนขึ้นมา ถ้าก่อตัวก่อนตนขึ้นมา จิตมันมีเป้าหมายไหม จิตมันมีสติสัมปชัญญะ แล้วมันก็ควบคุมตัวของมันเอง สิ่งที่ควบคุมตัวของมันเอง “คน” เอาตัวของตัวไว้ได้ไง เอาใจของใจอยู่ในอำนาจของเราเป็นผู้ที่ประเสริฐนะ

สิ่งที่โลกนี้เป็นการแข่งขันทั้งหมด สิ่งที่เป็นการแข่งขันมันต้องมีกลยุทธ์วิธีการของเขา เพื่อจะให้ได้ชัยชนะของเขามาทั้งนั้น แต่ถ้าเราเอาชนะตัวเราเอง มันไปแข่งขันกับใครล่ะ เราไม่ต้องการพึ่งสิ่งภายนอกเลย การประพฤติปฏิบัตินะ มีกายกับใจ ถ้ามีกายกับใจเห็นไหม มันเป็นความมุมานะของเรา ถ้าเรามีความมุมานะของเรา เราแข่งกับตัวเราเองนะ เวลาโลกเขาพูดกันใจเขาไม่รู้จะแข่งกับใคร เพราะไม่มีคู่แข่ง เขาต้องแข่งกับตัวเขาเอง เห็นไหม เวลาเขาพูด พูดเป็นโวหารเฉยๆ

แต่ในการประพฤติปฏิบัติ เรามีแต่ความทุกข์นะ จะแข่งกับตัวเองได้อย่างไร ในเมื่อตัวเองยังประกอบเรื่องของสังคมอยู่อย่างนั้น มันก็ต้องเป็นเรื่องการแข่งขัน แต่พูดเป็นโวหารไป แต่ของเราผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เราเข้าป่าเข้าเขาเราอยู่กับใคร เราอยู่กับตัวของเราเอง ถ้าเรา การประพฤติปฏิบัติจะ ๒๔ ชั่วโมงนะ จะ ๗ วัน ๘ วันก็แล้วแต่ เติบงามของเรา เราอยู่กับเราเท่านั้น ถ้าเราอยู่กับเราเท่านั้น เราไม่ต้องอาศัยสิ่งใด จะต้องมาให้กำลังใจ จะต้องมาบั่นทอนกำลังใจของเรา...จะให้กำลังใจหรือบั่นทอนกำลังใจ อันนั้นมันเป็นเรื่องจากภายนอก

แต่ถ้าใจเรามีกำลังใจของเราขึ้นมา สัจจะความจริงมันจะมี ถ้าเรามีสัจจะ เรามีความจริงกับหัวใจของเรา การประพฤติปฏิบัติของเราจะก้าวเดิน เราจะได้สัจจะได้ความจริงของเราขึ้นมาก่อน สัจจะความจริงนี้มันจะเปิดโอกาสของใจขึ้นมา นี่ไม่ลืมหิ้ว ถ้าไม่ลืมหิ้วมันจะย่ำอยู่กับเรา

คนเราเดินชอยเท้าอยู่กับที่มันน่าเบื่อหน่ายมาก ถ้าเราเดินแล้วเราก้าวเดินไป เราจะพอใจที่เราก้าวเดินแล้วถึงเป้าหมาย แต่การชอยเท้าอยู่กับที่นี่ เป็นโอกาสไหม ถ้าเราไม่เคยชอยเท้าอยู่กับที่...เคยเห็นเด็กมันหัดเดินไหม ถ้ามันไม่ก้าวเท้าออกไปมันก็เดินไม่ได้ มันก็ยืนของมันไม่ได้ การ

ชอยเท้าอยู่กับที่มันเป็นสิ่งจะความจริงอันหนึ่งที่ทำให้เราพยายามจะว่ามีเวลาในการว่าถือเนสัชชิก ถือการอดอาหาร อดนอนผ่อนอาหาร สิ่งนี้เป็นเรื่องเปิดโอกาสให้ใจของเราจะก้าวเดินออกไป

จิตของเรามันโดนวิชชามันครอบงำไว้ไง พญามารนี้มีความร้ายกาจมาก นี่เจ้าแห่งวัฏฏะ ปกครองสัตว์โลกอยู่ตลอดเวลา เราทำคุณงามความดีขนาดไหน มันก็ตกอยู่ในใต้ของพญามาร เพราะพญามารนี้มันเป็นอนุสัยนอนเนื่องอยู่ในใจมาตลอด เราสร้างคุณงามความดีนะ มนุษย์ สมบัตินี้ถึงไม่ให้ลืมตนไง มนุษย์สมบัตินี้สำคัญมาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นมนุษย์ นะ เป็นเจ้าชายสิทธัตถะแล้วออกประพฤติปฏิบัติมา เพราะมันมีความสุข-ความทุกข์ในร่างกาย ของเรา มีความสุขความทุกข์...ทุกข์กาย ทุกข์ใจ

หัวใจมันอึดเต็มขนาดไหน แต่ถ้ามันมีร่างกายอ่อนแอ คนที่เจ็บไข้ได้ป่วย เวลาร่างกายมัน เจ็บไข้ได้ป่วยมันก็เป็นความทุกข์ยาก ถ้าคนเกิดมามีอำนาจวาสนาร่างกายก็แข็งแรง จิตใจก็ เข้มแข็ง แต่ถ้ามันมีกรรมมา แล้วแต่ว่าจะเจอประสบสิ่งใด สิ่งนั้นเป็นอำนาจของกรรมไง อำนาจ ของกรรมทำให้เป็นไป ถ้าเราทำคุณงามความดี เราก็ผ่อนคลายสิ่งนี้มา ผ่อนคลายนะ คนที่สร้าง บุญกุศลขึ้นมา มันจะมีช่องทางให้ใจนี้พอผ่อนคลายออกไป สิ่งที่เราผ่อนคลายออกไปมันก็เบาใจ เบากายเข้ามาใช้ใหม่

ในการประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน เห็นไหม พระเจ้าพิมพิสารถามองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “ควรทำบุญในที่ใด?”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ควรทำบุญในที่เธอพอใจ”

นี้ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติ สิ่งใดที่มันตรงกับจริต ตรงกับนิสัยของเรา สิ่งใดเรา ตั้งใจอย่างไร สิ่งที่เราควรเปิดใจของเราให้มีความต้องการก่อน แล้วพระเจ้าพิมพิสารยังถาม ต่อไปนะ

“แล้วถ้าเกิดอยากได้มรรค อยากได้ผล ผลที่มากล่ะ”

“อย่างนี้ต้องถือว่าเนื่อนานบุญไง”

การประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน ถ้าเรื่องของทำความสงบของใจให้ตรงกับจิต ให้ตรงกับนิสัยของเรา แล้วเราพยายามของเราขึ้นมา เห็นไหม อะไรก็ได้ ทำของเราเพื่อให้มีพื้นฐานของใจ แต่ถ้าจะเอาผลกันล่ะ สิ่งที่จะเอาผลกัน มันต้องเข้าถึงมรรค-มรรคาไง มรรคคือทางอันเอก “ทางอันเอก” ทางนี้มีทางเดียว จะประพฤติปฏิบัติขนาดไหนก็แล้วแต่ สิ่งที่ว่าเพื่อความสะดวก เป็นความพอใจของเรา นั่นนะ มันเป็นความพอใจ เป็นความสะดวกเพื่อทำให้เรามีพื้นฐานขึ้นมาไง

สิ่งที่มีพื้นฐานขึ้นมาในหัวใจเห็นไหม เวลาสุขเวลาทุกข์ ใครเป็นคนสุขคนทุกข์ล่ะ ใจของเราเป็นผู้สุข-ผู้ทุกข์ เวลาสุขนั้นมันเป็นความพอใจ นี่ในอามิส สิ่งที่กระทบกับใจแล้วมีความสุข พอสมควร มีความสุขนะ เพราะตรงกับกิเลสไง กิเลสคือความอยากได้ ความต้องการสิ่งต่างๆ แล้วเราหาสิ่งนั้นมาปรนเปรอมันได้ นี่สุขโดยอามิสไง โลกเขาอยู่กันแค่นี้แหละ

เวลาพักผ่อนเห็นไหม ไปพักผ่อนกัน ผ่อนคลายเพื่อมีความสุขของเขา เขาก็แสวงหาของเขาเนะ พยายามจะหาสิ่งต่างๆ ขึ้นมาปรนเปรอให้ตัวเองมีความสุข แต่สิ่งนั้นมันปรนเปรอไม่ได้ น้ำไหลลงทะเล ทะเลนี้ไม่เคยอึดเต็ม ขนาดไหนก็ไหลลงทะเล รับได้หมด ในหัวใจของเรา ก็เหมือนกัน ถมไม่เต็มหรอก เราจะเอาสิ่งใดลงไป ไม่เคยเต็ม จะไม่มีวันพอเลย ใจนี้พอไม่เป็น

ถ้าพอเป็น เราต้องมีสติ ไม่ให้ลืมตน ถ้าลืมตนมันต้องแสวงหาสิ่งนั้นตลอดไป ถ้าเรามีสติ เราเริ่มกำหนดพุทโธๆ เพื่อให้ใจนี้สงบ ใจนี้อึดเต็ม ถ้าใจนี้สงบใจนี้อึดเต็มนะ เราจะไม่ต้องคั่นรนไปตามอำนาจของกิเลสมากนัก ไม่อย่างนั้นกิเลสมีกอำนาจมากในหัวใจดวงนี้ สิ่งใดผ่านมากในคลองของตา ในคลองของหู ในคลองต่างๆ สิ่งนี้มันจะยึดของมันตลอดไป มันยึดนะ มันต้องการ ถ้ามันสิ่งที่ว่าเพื่อความพอใจของมันเห็นไหม

สิ่งที่ไม่เป็นความพอใจ มันก็จะผลัดไส ยิ่งผลัดไสจิตมันก็ยิ่งรู้ เพราะมันไม่พอใจ สิ่งที่ไม่พอใจมันจะกระทบรุนแรงมากกับหัวใจของเรา แล้วจะทำให้สิ่งนี้คั่นรน คั่นรนนะ ถ้าสิ่งใดยังไม่พอใจยิ่งจะผลัดไส มันจะยิ่งคั่นรน เพราะเราคิดประสาเราไง เราคิดว่าถ้าเราผลัดไสมันจะออกไป สิ่งนั้นไม่คิดว่าตัดหาความทะยานอยาก เรื่องอวิชชาในหัวใจมันเป็นยางเหนียว ยิ่งผลัดไสเพราะมันเจ็บแสบในหัวใจ มันยังทำให้เจ็บแสบ ในหัวใจจะเจ็บแสบมาก

แต่ถ้าเราปล่อย เราปล่อยสิ่งนั้น โดยกลับมาพุทโธๆ ไม่สนใจกับสิ่งนั้น เห็นไหม วิธีการแก้ไขเราก็ไม่เข้าใจ นี่เราถึงบอก “ควรทำบุญกับสิ่งใด ควรทำกับสิ่งใด ควรภาวนากับสิ่งใด” เราก็

คิดว่าเราจะทำภาวนา...เราคิดของเราเองไง ถ้าเราคิดของเราเอง เราก็ลืมตน ลืมตนเพราะเราคิดของเรา อวิชามันหลอก ถ้าหลอกนะ เราเชื่อวิชา อวิชาดองหลอก ต้องทำให้เราผสม กิเลส ต้องการให้สัตว์โลกนี้อยู่ในอำนาจของมัน มันจะสร้างเหตุการณ์ต่างๆ ขึ้นมาเพื่อให้เราหลงมกไปไปในอำนาจของมัน

ในการประพตปฏิบัติก็เหมือนกัน เราเข้าใจว่าเราเป็นการประพตปฏิบัติ ก็ให้กิเลสมันหลอกไป สิ่งทีกิเลสมันหลอกไป มันสร้างภาพต่างๆ ขึ้นมาให้เราคิดพันไปตลอดเลย สิ่งทีคิดพันไปตลอด มันเป็นคติธรรมนะ ถ้าเรื่องของธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคติธรรมนี้เราต้องจับไว้ทีในหัวใจ แล้วเปรียบเทียบสิ เราเทียบกับสิ่งต่างๆ ถ้าเราทำประพตปฏิบัติมันเข้ากับหลักการไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ในกาลามสูตร “ไม่ให้เชื่อนะ ไม่ให้เชื่อเพราะครูบาอาจารย์ ไม่ให้เชื่อสิ่งทีเขาทำตามๆ กันมา ไม่ให้เชื่อทั้งนั้น ให้พิสูจน์ขึ้นมาจากใจ” แต่ต้องมีศรัทธา ศรัทธาในหลักพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เห็นไหม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราศรัทธา แต่ความเชื่อ ความเห็นของใจ การกระทบของใจ ถ้าเราเชื่อ เรามกไปมันก็ลืมตน แต่ถ้าเราพิสูจน์ของเราขึ้นมา เรากำหนดพุทโธๆ เราควบคุมใจของเรา ใช้ปัญญาอบรมสมาธิเข้ามา เราควบคุมใจของเราเข้ามา อันนี้มันเป็นการเกิดขึ้นจากการประพตปฏิบัติของเรา

“ใจ” ประสพการณ์ทางโลก คนทีมีการผ่านงานทางโลกมาไปสมัครงาน เขาถึงบอกว่าต้องการคนทีผ่านประสบการณ์ ๕ ปี ๑๐ ปี เพราะอะไร เพราะประสบการณ์อันนั้น เขาได้การทำงานมา เขามีประสบการณ์ของเขาในการทำงาน มันจะเข้าใจเรื่ององงาน การประพตปฏิบัติเราก็เหมือนกัน ประสบการณ์ของใจ ประสบการณ์ของใจ กำหนดพุทโธ จิตรมเย็นไหม ใช้ปัญญาอบรมสมาธิถึงใจไว้ได้ไหม เราใช้อุบายวิธีการอย่างใด ทำควบคุมจิตของเราให้ได้

“เอาตนของตนไว้ในอำนาจของตน” เอาตนนะ เอาตนของตน

“ตน” คือเรา

แล้ว “ของ” ทำไมไม่เป็นของเราอีกละ ?

“แล้วไว้ในอำนาจของเรา” นี่ “เอาไว้” สิ่งนี้มีสติควบคุมสิ่งนี้ได้ ถ้าเอาไว้ เอาตนของตนไว้ในอำนาจของตน นี่คือจิตตั้งมั่นนะ ถ้าจิตตั้งมั่นเห็นไหม จิตอึดเต็ม จิตไม่บกพร่อง สิ่งที่ไม่บกพร่อง ไม่ต้องการแสวงหาสิ่งใด มันอึดเต็มไป อึดเต็มของมัน นี่สัมมาสมาธิ ทำจิตของเราให้สงบตั้งมั่นได้ สิ่งที่สงบตั้งมั่นได้แล้วจะออก ควรออก จะทำงานอย่างใดละ

ในเมื่อเราควบคุมตนได้ เราไม่หลงในตนของเราเอง เราไม่มัวเมาไปในชีวิต เราไม่มัวเมาไปในโลก สิ่งที่เราควบคุม ควบคุมที่ให้เราตั้งมั่นขึ้นได้ ถ้ายกขึ้นวิปัสสนา...ออกไปเห็นไหม ยกขึ้นวิปัสสนา ถ้าเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม สิ่งนี้จะเป็นการงานของเรา ของมรรคอรียัจจ “มรรคโค” ทางอันเอกใด ทางนี้จะออกหรือสัตว์ชนสัตว์นะ จะทำลายความมัวเมา ความเศร้าหมองของจิต สิ่งที่จิตนี้มัวเมาเศร้าหมองเพราะสิ่งนี้เป็นฐาน แล้วออกไปยึดมั่นถือมั่นต่างๆ สิ่งนี้ออกไปยึดมั่นถือมั่นนะ

ชีวิตของเรา เราเกิดมาด้วยบุญกุศล ถ้าไม่มีบุญกุศลเกิดมา มันจะต้องไปตามอำนาจของจิตนี้ คูอย่างทางโลกเขา เวลาคนตาย คติธรรมเขาก็มีอยู่ เวลาตราสังข์ สังข์ข้อมือ ข้อมเท้า ข้อมือ ห่วงบุตร ห่วงภรรยา สิ่งห้วงต่างๆ อย่างนี้ เอ็งต้องตายต้องเกิดในสภาวะแบบนี้อยู่แล้ว มันเป็นความเป็นห่วงอยู่ เวลานวนเมรุ ๓ รอบ กามภพ รูปภพ อรูปภพ นี่จิตมันต้องไปตามสภาวะแบบนี้แน่นอน วัฏฏะมีเท่านี้ แล้ววงเวียนไปในอำนาจของวัฏฏะนี้ จิตมันจะตายเกิดๆ ตามสภาวะแบบนี้ แล้วมันจะรู้สัตว์หรือใจ

เราเป็นสัตว์ตัวหนึ่ง สัตตะ คือเป็นผู้ข้อง ใจนี้เป็นผู้ข้อง ใจนี้ก็ต้องเวียนไปในวัฏฏะ สิ่งที่ยื่นไปในวัฏฏะตามอำนาจของกรรม ถ้าเราทำคุณงามความดี เราตั้ง มีสติสัมปชัญญะ ทำคุณงามความดีสะสมมา แต่กิเลสในหัวใจมันก็ต้องมีอำนาจ คนเราเกิดมาทั้งชีวิต มันมีความพลั้งเผลอ ความผิดพลาด แล้วสิ่งที่ผิดพลาดอันนั้นนะ มันจะฝังใจมาก จะคอยคุ้ยเขี่ยให้ใจนั้นเล็ดออกตลอดเวลา แผลของใจ แล้วมันจะคอยเขี่ยให้แผลใจนั้นมีความเจ็บปวดในหัวใจตลอด สิ่งนี้จะฝังใจ ถ้าฝังใจ เวลาถ้าเราตายไป สิ่งนี้มันจะทำให้เราเสวยก่อน ถ้าเราเสวยก่อน เราก็เวียนไปในวัฏฏะทั้งๆ ที่เราทำคุณงามความดีนะ

คุณงามความดีแบบนี้ คุณงามความดีแบบโลก โลกหมุนไปตามสภาวะแบบนี้ เราถึงต้องประมาทไม่ได้ไง ถ้าเราประมาทสิ่งนี้ ชีวิตก็ต้องเวียนไปเป็นอำนาจของวัฏฏะ สิ่งที่เป็นอำนาจ

วิญญูะ นี่พญามารควบคุมทั้งหมดเลย แล้วเรากำลังต่อสู้กับพญามาร พญามารอยู่ในหัวใจ แล้วก็ควบคุมใจของเราให้อยู่ในอำนาจของมัน อยู่ในอำนาจนะ เราถึงเอาตนของตนไว้ไม่ได้ เพราะว่าสิ่งนี้มันรุนแรงและมันดันรนไปตามอำนาจของมัน

นี่เราถึงพึงธรรมไป จากใจดวงหนึ่งของครูบาอาจารย์นะ ให้อภัยใจของเรา ประสบการณ์ตรงของเรา เราต้องฝึกฝนขึ้นมา ฝึกฝนต้องคติธรรมเตือนตัวเองตลอด ถ้าเราเตือนตัวเองตลอดด้วยสติสัมปชัญญะ แล้วพยายามทำความเพียรของเรา ความมุ่งมั่นของเรา

เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนานี้เป็นธรรมโอสธ ยาวอย่างประเสริฐ “ธรรมโอสธ” ถ้าเราแก้เกลสของเราได้ เรามีโอสธที่จะแก้ใจของเราได้ เราจะทำสิ่งนี้ได้ แต่ถ้าไม่มีอำนาจวาสนา ในสมัยพุทธกาลนะ กาฬเทวิลเขาทำสมาบัติได้ เขาละลิกชาติได้ ๔๐ ชาติ ละลิกอนาคตได้ แต่เขาก็ยังไม่มีโอกาสเลย ทั้งๆ ที่ว่าเขาพร้อมนะ คนสภาวะแบบนี้ มีฐานะแบบนี้ พร้อมมาก ถ้ามีคนชี้แนะจะออกทันทีเลย แต่เมื่อไม่พบพระพุทธศาสนา เขาก็ต้องตายไปชาติหนึ่ง

แล้วเราเกิดมาถึงกลางพระพุทธศาสนา “มรรคอรียสัจจ” สิ่งนี้มีอยู่ ถ้าเรามีสัมมาสมาธิ ที่ว่าพยายามสร้างสัมมาสมาธินี้ขึ้นมา เราจะเจอสิ่งนี้ได้ เราจะยกขึ้นของเราได้ ยังมีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ เห็นไหม ผู้ที่อยู่สูงกว่า คนที่เราตกน้ำอยู่ คนอยู่บนบกจะช่วยเรา ดึงให้เราขึ้นสู่บก พ้นจากน้ำได้ นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อใจของเรา เราประพฤติปฏิบัติ เรามีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะเราอยู่ เหมือนกับดึงเราขึ้นไปไง ถ้าดึงเราขึ้นไป แต่ความรู้สึก ความกดถ่วงของใจ สิ่งนี้มันเป็นน้ำหนักหัวใจหนักในหัวใจมาก ติดพันความเห็นของตัว เวลาศึกษาธรรมเห็นไหม ศึกษาธรรมก็คิดว่าจะเป็นอย่างนั้น

นี่ประสบการณ์ของเรา ประสบการณ์ของเราทำงานในชั้นประสบการณ์ในน้ำ กับประสบการณ์บนบกต่างกัน เวลาเต่าอยู่บนบกแล้วลงไปในน้ำคุยกับปลา คุยกันได้อย่างไร ปลาจะรู้เรื่องบนบก เรื่องสภาวะเป็นแบบใด จิตของเราก็เหมือนกัน ถ้ามันชุ่มไปด้วยกาม มันชุ่มไปด้วยความเห็นของมัน มันจะติดพันความเห็นของมัน ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็เหมือนปลานั้นแหละ มันจะฟังแต่พูดว่าเป็นอย่างนั้นๆ แล้วมันก็จะจินตนาการ เพราะมันอยู่ในน้ำไง มันไม่เคยขึ้นไปบนบก มันจะรู้ว่าบนบกจะมีอะไรบ้าง นี่บนบกเขาอยู่กันอย่างไร

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อใจของเราชุ่มไปด้วยกิเลสของเรา เราก็ต้องตีความไปของเรา นี่ประสบการณ์ของเรา ใช้ประสบการณ์ของเรา มันถึงไม่ใช่สังขารความจริงใจ สังขารความจริงมันเป็นถึงเรื่องของอริยสัจที่จะเกิดขึ้นโดยสภาวะธรรมอันนั้น เราถึงต้องทำความเข้าใจเข้ามาเพื่อจะไม่ให้เราคาดหมายสิ่งต่างๆ แล้วเราทำประสบการณ์ของเราให้เข้าถึงสภาวะธรรมอันนั้น ถ้าเราเข้าถึงสภาวะธรรมอันนั้น นี่สังขารจะเกิดขึ้นมาจากใจของเรา ถ้าสังขารเกิดขึ้นมาจากใจของเรา ความไม่รู้ นี่อวิชชามันจะจางลงๆ ใจ

ถ้าเราพิจารณากายของเรานะ ความยึดมั่นถือมั่นโดยธรรมชาติ “สรรพสิ่งในโลกนี้มีเพราะมีเรา” เจ้าทฤษฎี เมื่อเร็วๆ นี้ก็มีบอกว่า “โลกนี้มีเพราะมีเรา” ถึงต้องตั้งทฤษฎีว่า “จะต้องทำลายเรา” เขาเป็นคนคิดเรื่องการทำลายตนนะ การฆ่าตัวตาย “โลกนี้มีเพราะมีเรา” ถึงกำหนดแล้ว ถึงประกาศฆ่าตัวตาย จะทำลายเรา เขาเข้าใจของเขาว่าอย่างนั้น เห็นไหม นี่กิเลสเวลามันพาคิด คิดอย่างนั้นใจ “โลกนี้มีเพราะมีเรา” จะทำลาย ต้องทำลาย ต้องฆ่าตัวตายเสีย เพื่อจะหนีโลกนั้น

มันฆ่าได้ที่ร่างกายนี้ หัวใจอยู่ในร่างกายนี้ อาศัยร่างกายนี้ อาหารนี้เลี้ยงร่างกาย หัวใจอาศัยสิ่งนี้สืบต่อชีวิตกันมา แล้วทำลายแต่ร่างกาย แล้วหัวใจมันทำลายได้ไหม นี่กิเลสในใจนี้ไม่ทำลาย ถ้าไม่ได้ทำลายเรื่องกิเลสในหัวใจ เขาก็ต้องเกิดในวัฏฏะโดยธรรมชาติใจ

แต่เพราะเขาเป็นปลา เขาอยู่ในน้ำ เขาถึงคาดการณืเรื่องของบนบกไม่ถูก ถ้าเขาคาดการณ์เรื่องของบนบกไม่ถูก เขาก็คาดหมายไปโดยอวิชชาของเขา นี่กิเลสหลอก แล้วก็ลืมน ลืมตัว มัวเมาไปในธรรมใจ ธรรมที่ตัวเองเข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นสังขาร เป็นความภุมิอกภุมิไจนะว่าเราเป็นผู้รู้ เรามีความเป็นผู้ต้องออกจากลำหยาญมาก เราเห็นเราเชื่อในเรื่องของกิเลสมันหลอก แล้วเราก็ประกาศฆ่าตัวตาย สิ่งที่เขาฆ่าตัวตายเป็นไหม แต่เวลาเราทุกข์ร้อนขึ้นมา คนเราทุกข์ร้อนขึ้นมาจะหนีสภาวะแบบนี้ ก็ใช้สภาวะแบบนี้เป็นทางออกเหมือนกัน ถึงทำลายตัวเองนี่ก็เป็นสภาวะของทางออก

คูสิ เวลาทุกข์มันบีบคั้นใจ แล้วกิเลสมันมารับมาแบ่งปันความผิดพลาดอันนี้ไปจากเราบ้างไหม เวลากิเลสมันเกิดขึ้นมานี่เกิดขึ้นมาจากใจ แล้วก็ให้ใจหลงผิดไป แล้วก็ทำลายตนออกไป นี่การทำลายชีวิตของเราที่เป็นสมบัติอันประเสริฐมาก ชีวิตนี้ใจ เราต้องการใช้ชีวิตนี้เพื่อการ

ดำรงชีวิต เพื่อการประพาศปฏิบัติ เพื่อจะทำลายอวิชชาจากหัวใจของเรา เราฆ่าอวิชชาต่างหาก ฆ่าความเห็นผิด เราไม่ได้ทำลายร่างกายและไม่ได้ทำลายหัวใจเลย

แต่เวลาเราเดินจงกรม เรานั่งสมาธิ เราเป็นการทรมาน ทรมานกิเลสใจ ทรมานสิ่งที่ว่ามันต้องการแสดงตัว ต้องการสิ่งที่มีอำนาจในหัวใจใจ มันต้องการแสดงอำนาจของมัน แล้วก็ขับไล่ให้เราสร้างกรรม ทำตามความพอใจของมัน มันพอใจสิ่งใด มันก็พยายามสั่งให้เราทำสภาวะแบบนั้น ด้วยเหตุด้วยผลของกิเลสที่มันปั่นแต่งขึ้นมา แล้วเราก็เชื่อความคิดของเรา เพราะว่าเราเป็นคนคิดเอง ทั้งๆ กิเลสพาคิดใจ

นี่ลืมหืมตาลืมตานั้น แล้วก็เบียดเบียนเบียนตน ทำลายโอกาสของตน แล้วก็ไปทำลายโอกาสของคนอื่นด้วยว่าทำแบบเรานี้จะถูกต้อง ทำแบบเรานะ แต่เวลามาดำรงตายไปแล้วไปเจอสภาวะว่ามันไม่ได้ตาย เพราะอะไร เพราะธาตุรู้ณะ ชีวิตนี้คือไออุ่น สิ่งที่เป็นสสารของธาตุรู้ณะ มันจะต้องไปเกิดในสภาวะต่างๆ ก็เรานี้ไปทุกข์ แต่เวลาไปทุกข์เราจะมาบอกให้ใครฟังได้ละ เพราะมันเป็นคนละมิติ เป็นคนละสถานะ เป็นสภาวะของจิตที่มันเคลื่อนออกไปจากมนุษย์แล้ว มันก็ต้องไปตามสภาวะกรรมที่เราทำ เราสร้างกรรมอันนี้ขึ้นมา มันก็ต้องไปเสวยกรรมของมันที่มันสร้างผลของมันขึ้นมา แล้วเราจะไปชักนำใครละ

เราทำตัวของเราเองให้ผิดพลาด แล้วเราสอนให้คนอื่นผิดพลาด เห็นไหม กรรมมันจะสร้างสมขึ้นมา “การลืมหืมตา” ลืมตนทำลายตนแล้วยังชักนำให้คนอื่นหลงทางไปกับตนอีก สิ่งนี้มันถึงเป็นความผิดพลาด ถ้าเป็นความผิดพลาดเราถึงต้องหาที่พึ่ง หาสิ่งที่เราลงใจใจ เราลงใจที่ไหน เราก็ต้องหาครูหาอาจารย์ที่นั่น เพื่อเป็นที่ว่าเป็นผู้ชี้นำ เป็นผู้คอยดึงเราขึ้นบก ถ้าดึงเราขึ้นบกได้นะ เราจะเห็นสภาวะตามความเป็นจริง น้ำเราก็รู้ เพราะเราเคยอยู่ในน้ำ ทุกหัวใจเกิดในกิเลส กิเลสในหัวใจใครจะไม่รู้

ความทุกข์ เวลาให้รำพึงรำพันกันนะ พุดไม่มีวันจบหรอก เพราะทุกดวงใจมันมีทุกข์อยู่แล้ว สิ่งนี้เหมือนกับเราอยู่ในน้ำ เหมือนปลาอยู่ในน้ำที่มันรู้สิ่งนี้โดยธรรมชาติ แต่ถ้าเราขึ้นไปบนบกสิ สิ่งนั้นมันเป็นสิ่งความมหัศจรรย์ของใจดวงนี้ที่สามารถทำสิ่งนี้ได้ สิ่งนี้เป็นธรรมในหัวใจ ถ้าสิ่งนี้เป็นธรรมในหัวใจ สิ่งที่เกิดขึ้นในหัวใจ หัวใจนะ “ธรรมเกิด” ภาชนะที่จะใส่ธรรมคือหัวใจของสัตว์โลก

เทวดาในสมัยพุทธกาลพึงธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครัสรู้ธรรมก็มี เพราะมีอะไร เพราะมีหัวใจ มีธาตุรู้ ถ้ามีธาตุรู้อยู่นี้ แต่อวิชชาขบปิดบังอยู่มันจะไม่รู้สภาวะแบบนั้น อวิชชาปจฺจุยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจุยา วิญญฺณ เห็นไหม มันส่งต่อ มันสืบเนื่องกัน มันมีกำลังขบไสออกไปสภาวะแบบนั้น แล้วก็ออกมาทางตา ทางหู ทางจมูก ถึงทางลิ้น ทางกาย ตัวใจนั้นเป็นตัวขบเคลื่อนอยู่ตลอดเวลา นี่ถึงต้องยับยั้งใจ ยับยั้งไม่ให้กิเลสมันขบไสเราจนไม่มีเหตุไม่มีผลจนสุดโต่งไป

ผู้ที่ปฏิบัติจะเอามรรคเอาผลมันต้องเข้ามาตามทางใจ จะปฏิบัติมาทางไหนก็แล้วแต่ ถึงที่สุดแล้วต้องเหมือนกันหมด ต้องเข้าถึงมรรคโคอันนี้หมด มรรคจะต้องสามัคคีรวมกัน สิ่งที่จะรวมกันได้ เราต้องสร้างเหตุสร้างผลของเราขึ้นมา เหตุผลนะ ความสงบของใจเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามานะ ความสงบนะ “ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ” ความตั้งมั่นของใจ มันอึดเต็มในความพอใจของเรา ถ้าจิตนี้ตั้งมั่นขึ้นมาเราจะมีความสุข

ความสุขอันนี้เกิดขึ้นมาจากไหน เกิดขึ้นมาจากใจที่ไม่เป็นอาภิส ไม่ต้องอาศัยสิ่งใดมาเป็นเครื่องบำรุงบำเรอให้มันพอใจ ไม่ต้องสนองตักหา ไม่ต้องสนองสมุทัยความต้องการของมัน เราเพียงแค่เอาธรรมเข้ามาใน คำปริกรรมต่างๆ หรือมีปัญญาอบรมสมาธิ สติสัมปชัญญะนี้ใคร่ควรดูกับความปล่อยวางเข้ามา จิตมันจะปล่อยวางเข้ามา มันไม่ออกมาทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ...ลิ้น กาย ใจนะ เพราะสิ่งที่กระทบตา หู จมูก ลิ้น กาย มันไปสะสมที่ใจ

คนนั่งอยู่เฉยๆ มันก็คิดได้ คนตาบอดไม่มีตาที่กระทบสิ่งใด ทำไมเขาคิดของเขาได้ละ ใจมันปรุงได้ มันแต่งได้ของมัน สภาวะมันก็สร้างของมันขึ้นมาได้ ถ้าเราใช้คำปริกรรมเข้ามาบ่อยครั้งเข้าๆ นี่มันจะตัดบ่วงของมารใจ “รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร” มารนี้ออกไปยึดรูป รส กลิ่น เสียงขึ้นมา ยึดนะ ยึดแล้วต้องการให้ไปตามอำนาจของเรา เราพอใจสิ่งใด เราก็อยากสิ่งนั้นอยู่กับเรา ไม่สมดังความปรารถนาของตนเท่านั้น ปรารถนาอยากแล้วไม่สมความอยาก จะเป็นทุกข์ตลอดไป เป็นความทุกข์ตลอดไป แล้วก็เผาผลาญตลอดไป

นี่ใช้คำปริกรรมเข้ามา ควบคุมสิ่งนี้เข้ามา ปล่อยวางเข้ามาบ่อยครั้งเข้าๆ จนสิ่งนี้ขาดออกไปจากใจ ควบคุมขาดออกไปจากใจ เพราะอะไร สิ่งนี้เป็นอุปาทานไปยึดมันถือมันมั่น ตักหาความทะยานอยากไปชอบในรูป รส กลิ่น เสียงทั้งหมด สิ่งทีรูป รส กลิ่น เสียงเป็นสิ่งที่ใจไปเกาะ

เกี่ยว แล้วสติสัมปชัญญะเข้ามาทันสิ่งนี้ตลอด แล้วเห็นความเป็นไปของมันด้วยปัญญา ด้วยปัญญา
อบรมสมาธิ เห็นสภาวะแบบนั้นนะ เห็นโทษของมันไป ปล่อยวาง ขาดออกไปจากใจ สิ่งนี้มัน
ผูกพัน เพราะอุปาทานไปยึดมันถือมัน ถ้าเราควบคุมมัน อุปาทานมันจะปล่อยสิ่งนี้ นี่เสี่ยงก็คือ
เสี่ยง รูปก็คือรูป รสก็คือรส กลิ่นก็คือกลิ่น แต่ใจเราก็คือใจของเรา ไม่ไปรับรู้สิ่งต่างๆ อย่างนั้น

สิ่งนั้นกระทบเข้ามา เราก็คือมัน เรารู้ สื่อความหมายกันได้ แต่ไม่ไปคิดมัน สิ่งที่ไม่คิดมัน
ควบคุมสิ่งนี้ได้ ถ้าเราควบคุมสิ่งนี้ เราจะมีพื้นฐาน ถ้าเรามีพื้นฐาน จิตนี้ยกขึ้นวิปัสสนา ยกขึ้น
วิปัสสนาคือเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ถ้าเห็นเวทนา เห็นกาย เห็นจิต เห็นธรรมแล้ว
ใช้ปัญญาญาณแยกแยะออกไป ถ้าเป็นปัญญาญาณคือการฝึกซ้อม ถ้าจิตมันฝึกซ้อม ปัญญาจะเกิด
ขึ้นมาจากการบริหารงาน ปัญญาจะเกิดขึ้นมาจากการเราทำงาน นี่คือการประสพการณ์ตรงใจ

ถ้าจิตมันเข้าประสพการณ์ตรง “กายนี้เป็นเราไหม ร่างกายนี้เป็นของเราไหม” โดยสมมุติ
เป็นของเรา เพราะมนุษย์สมบัติเราเกิดมาโดยสมมุติ ขณะปัจจุบันนี้เราต้องการให้หัวใจของเรา
เห็นสภาวะร่างกายนี้มันเป็นอาการอยู่ชั่วคราวไป เป็นการอาศัยกันอยู่ชั่วคราว สิ่งที่อยู่ชั่วคราว
เพราะสิ่งที่ว่ามันถึงที่สุดแล้วมันต้องเป็นไปตามสภาวะของมัน คือว่า “เกิดมาเพื่อจะไม่เกิด” ถ้า
เกิดมาเพื่อจะไม่เกิดเราต้องเห็นสภาวะแบบนี้ แล้วแยกแยะสิ่งนี้ให้เห็นตามความเป็นจริงใจ ให้
เห็นตามความเป็นจริงนะ

สภาวะธรรมที่เกิดขึ้นมาจากใจ เวลาเห็นกายขึ้นมาโดยที่มันไม่มีมิติของมัน ถ้าสภาวะธรรม
กำลังของใจนั้นพอ จะเห็นร่างกายนี้แปรสภาพไปโดยความเป็นจริง สิ่งก็ตามความเป็นจริง สิ่งนั้น
เป็นสภาวะธรรมไป สภาวะธรรมเกิดขึ้นจากสัจจะความจริงอันนั้น สัจจะความจริงอันนี้ไป

ผู้ที่ต้องการผล ต้องการผล ต้องเนืองนาบุญ การทำนั้นต้องมีการเจาะจง การเจาะจง คือการ
เจาะจงลงไปในการเห็นกายนั้น ถ้าเราเห็นกายนั้น แล้วกายนั้นสภาวะสิ่งที่มีมันแปรสภาพไป นี่ผล
มันจะเกิดตรงนี้ ตรงที่ถ้าเราเห็นสภาวะกาย กายจะแปรสภาพไปตามอำนาจของธรรมนั้น ถ้า
อำนาจของธรรมคือกำลังของเราไม่พอ เราต้องปล่อยวางสิ่งนั้นกลับมากำหนดพลังงาน กำหนดคำ
บริกรรมให้จิตนี้มันตั้งมั่นขึ้นมา

ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิก็ย้อนกลับมา วิปัสสนาเข้ามา วิปัสสนา...เป็นปัญญาอบรมสมาธิ
ปล่อยวางจากสิ่งต่างๆ เข้ามาหามีกำลัง แล้วย้อนกลับไปวิปัสสนาใหม่ วิปัสสนาในจิต ในจิตเป็น

ขั้น ๕ เป็นรูป รูปของความรู้สึก สิ่งที่เป็นความรู้สึกนี้เป็นรูป จักรนี้ตั้งไว้ จักรความรู้สึกนี้ตั้งไว้ ถ้าจักรความรู้สึกตั้งไว้ ความรู้สึกนี้ประกอบไปด้วยอะไร ความรู้สึกอันนี้มันมีส่วนประกอบอะไร

มีสัญญาคือความจำได้หมายรู้ ถ้าสัญญาความจำได้หมายรู้มันจะรู้รูปอะไร เสียงอะไร ความพอใจอะไร สัญญาจะมีเป็นความหมายตลอดไป สังขารจะปรุงจะแต่ง ปรุงแต่งไปตามอำนาจของมัน สังขารปรุง สังขารแต่ง ถ้าไม่มีสติ ไม่มีสมาธินี้ มันจะเป็นเรื่องของโลกล้วนๆ เลย เป็นเรื่องของโลกก็คือพญามารใช้สิ่งนี้ไง

แต่ถ้าเรามีสติ เรามีปัญญาขึ้นมา สังขารเหมือนกัน ความคิดเหมือนกัน แต่เป็นปัญญา ปัญญา เพราะเราไม่มีตัวตนของเรา เราไม่มีความเห็นแก่ตัวของเรา สิ่งนี้จะเกิดขึ้นโดยสัจจะความจริง ความจริงของเขา เพราะมันเป็นสภาวะแบบนั้น สิ่งนี้มีอยู่ไง มันถึงว่าเป็นความละเอียดอ่อนมาก

ของที่มีอยู่โดยธรรมชาติ สิ่งที่เป็นธรรมชาติ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้ธรรม สิ่งนี้มันก็เคลื่อนไปโดยสภาวะธรรมอันนี้เหมือนกัน นี่เกิดมาอยู่กับธรรม กินอยู่กับธรรม นอนอยู่กับธรรม แล้วก็ตายไปอยู่กับธรรม โดยไม่เห็นธรรมใจ แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราเกิดมากับธรรม คือขั้น ๕ ธาตุ ๔ ขั้น ๕ กายกับใจ เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นสภาวะธรรมทั้งหมด แต่เราไม่เคยสนใจใจ เราไม่เคยสนใจสิ่งนี้ว่าเป็นประโยชน์อะไรกับเราเลย เราไม่เคยสนใจสิ่งนี้ ให้สิ่งนี้สะท้อนใจของเรา เหมือนคติธรรมที่สะท้อนใจของเรา

แต่ขณะที่เราปัจจุบัน เรามาเห็นสภาวะธรรมแบบนี้เห็นใหม่ เราเกิดอยู่กับธรรม ตายอยู่กับธรรม แล้วเราพิจารณาของเราขึ้นมา ตรงนี้เป็นผลงานใจ เป็นประสบการณ์ของเราที่วิปัสสนาธรรมอยู่ สิ่งที่วิปัสสนาธรรมอยู่ สิ่งสภาวะแบบนี้มันจะเคลื่อนไป เพราะอำนาจของมรรคมันก้าวเดินออกไปแล้ว ถ้าจักรธรรมนี้ได้เคลื่อนออกไป สภาวะเห็นกาย มันจะเห็นกายจากสภาวะ แล้วมันสลดหลุดนะ ความเห็นเป็นอย่างนี้หรือ ชีวิตของเรามีเท่านี้หรือ

ชีวิตของคนมีเท่านี้แหละ เกิดขึ้นมา ๑๐๐ ปีทำงานของมันไป ทำงานของเราไปนะ อยู่กับโลก สภาวะโลกของเราไป นั่นมันเป็นสิ่งที่ว่าเราใช้ชีวิตของเราไป ขณะวิปัสสนา มันเห็นสภาวะแบบนั้นนะ ชีวิตของเรามีเท่านี้หรือ มันสลดเพราะอะไร เพราะ “ใจ” เพราะใจมันสงบ ใจมันตั้งมั่น แล้วมันวิปัสสนาส่งนี้ สิ่งนี้สอนมันไง เหมือนกับเราศึกษาวิชาการต่างๆ เราทำงานวิจัยต่างๆ

เราเข้าไปศึกษางานวิจัย เราจะต้องไปสัมภาษณ์ เราจะต้องไปหาข้อมูลของเรามา วิจัยสิ่งนั้นมา แล้วเราก็อวิเคราะห์ขึ้นมา แล้วเราก็ใช้ความเห็นของเราว่าสรุปแล้วเป็นอย่างไร นั่นเป็นงานวิจัยใช่ไหม

นี่มันเป็นสภาวะธรรมที่มันเกิดขึ้นมาจากหัวใจใจ มันเกิดขึ้นมา ถ้าสภาวะธรรมมันไม่มีอยู่แล้ว แล้วเราสร้างสมขึ้นใหม่อยู่แล้ว สภาวะอย่างนี้เราทำขึ้นมา เราวิปัสสนาของเราขึ้นมา มันเป็นสภาวะที่มันจะเป็นไปตามความเป็นจริง ถ้างานวิจัย เราวิจัย เราสรุปของเรา อันนั้นอวิชชาหลุดตัวเอง แล้วก็สร้างภาพสภาวะแบบนั้น แต่ถ้าเป็นธรรมนะ เราจะวิเคราะห์สิ่งนั้น เราจะบอกสิ่งนั้นไม่ได้ ถ้าเราบอกสิ่งนั้นขึ้นไป สภาวะธรรมแบบนี้เป็นธรรมะปฏิรูป เพราะอะไร เพราะเราสร้างของเราขึ้นมา เราทำของเราขึ้นมา

นี่ถ้าลืมตน การประพฤติดิปฏิบัติมันก็จะทำให้ทุกข์ยากไปนะ สิ่งนี้จะสร้างสภาวะให้เราหลง ให้เราเข้าใจตามความเป็นอย่างนี้เป็นสภาวะธรรม แล้วผลมันไม่เกิด ไม่เกิดก็เกิดความลังเล สงสัย วิชิจักจจะมีในหัวใจตลอดไป ถ้าเราเกิดวิจิจักจ เราที่ตั้งต้น ตั้งต้น ตั้งสติของเราขึ้นมา แล้วยกขึ้นมาวิปัสสนาใหม่ สิ่งที่วิปัสสนา ซ้ำแต่ร่างกาย ให้มันซ้ำเรื่องร่างกาย สิ่งนี้พอมันแปรสภาพไป ใจนี้หลุดออกมา มันปล่อยวางสิ่งนั้นออกมา ปล่อยวางออกมา มันจะมีความร่มเย็นจากการที่เราพยายามต่อสู้กับพญามารนะ การต่อสู้กับพญามาร ทำความสงบของใจ การต่อสู้กันด้วยความเผชิญหน้า

แต่ในการที่ว่าเราวิปัสสนา เรากำลังห้ามนกับกิเลส กิเลสมันจะต้องตายออกไปจากใจ ตายออกไปจากใจเพราะอะไร เพราะกิเลสกลัวธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ฆ่ากิเลสมาจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว จนพญามารนะ วิตกวิจารณ์ เสียใจมาก จนลูกสาว ๓ คนไปเห็นพ่อเสียใจนะ เป็นเพราะเหตุใด พ่อบอกว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะหลุดมือจากมือของพ่อไปนะ ลูกสาว ๓ คนไปฟ้องใจ พ่อจะหลอกลวงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเป็นไปได้ แม้แต่พ่อก็ยังเข้าใจ เห็นสภาวะตามความเป็นจริง ฆ่าแล้ว แล้วลูกสาวจะมาหลงเอาได้อย่างไร

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าในหัวใจของเรา กิเลสเห็นใหม่ กิเลสอย่างหยาบๆ มันยังมีสภาวะแบบนี้ ถ้าเราใคร่ครวญสิ่งนี้ใจ นิมิตมันหลุด หลุดไปทุกๆ อย่าง เราต่อสู้มา เราต่อสู้มาด้วยการทำ

สัมมาสมาธิ ต่อสู้กันด้วยซึ่งๆ หน้า ขณะที่เราวิปัสสนานี้กำลังของเราตัดทอนออกไปตลอด ความว่างของใจมันถึงต่างกัน ความว่างของใจนะ มันว่างออกมาพร้อมกับกิเลสเริ่มเขย่า เริ่มคลายตัว ออก เริ่มคลายตัวออก วิปัสสนาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำ ซ้ำในการวิปัสสนากาย วิปัสสนาจิต อุบายวิธีการ เราพลิกแพลงตลอดไป อุบายต้องใหม่ตลอดนะ

ถ้าเราใช้ความเห็น-ความคิดของเรา อันนั้นอุบายวิธีการนี้กิเลสมันจะอาศัยเราไปด้วย ถ้ากิเลสอาศัยนะ ความเป็นตัวตนของเราก็อาศัยเข้าไป การวิปัสสนาไปจะล้มลุกคลุกคลาน ล้มลุกคลุกคลานเพราะมันสร้างสภาวะอะไรให้เราก้าวเดินไปไม่สะดวก เราถึงต้อง...ถ้าสิ่งที่ทำแล้วมันก้าวเดินไม่ได้ เราต้องวางสิ่งนั้น กลับมาทำความสงบของใจ กลับมาสร้างฐานของเราใหม่ แล้วทำของเราใหม่ การฝึกฝนมันต้องสภาวะแบบนี้ แบบที่ว่าใจของเราประสบการณ์สิ่งใด สิ่งที่เป็นปัจจุบันธรรม เราแก้เดี๋ยวนี้ไง

ถ้าเราแก้ปัจจุบันธรรมได้นะ อดีต-อนาคตสิ่งนี้นมันส่งเสริมให้เป็นปัจจุบันขึ้นมา เพราะสัมมาสมาธิ เพราะการวิปัสสนานี้ก็มาจากการที่เราสร้างสมขึ้นมา ถึงจุดหนึ่งนะ เราวิปัสสนาไปบ่อยครั้งเข้าๆ ถ้ามันสมดุลกัน มรรคโคจรร่วมกัน “ทางอันเอก” มันจะเข้าชำระสิ่งนี้ พลิกซ้าย พลิกขวา พิจารณากายซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่า สภาวะอยู่แบบนี้

พิจารณาจิตก็ปล่อย พิจารณาขันธให้มันปล่อยวางแล้วปล่อยวางเล่า จะปล่อยวางอย่างใดก็ได้แล้วแต่ เหตุผลไม่ถึงที่สุด หน้าที่ของเราคือการวิปัสสนาซ้ำๆ จนถึงที่สุดนะ มันจะขาดออกไปจากใจ สิ่งที่เราขาดออกไปจากใจ พิจารณาจิต เห็นไหม ขันธ์ ๕ เป็นขันธ์ ๕ จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แยกออกจากกัน เห็นสภาวะตามความเป็นจริง ความลึกลับสงสัยมันไม่เกิด สิ่งนี้จะเกิดอีกไม่ได้ เพราะอะไร เพราะมันได้ตายไปแล้ว กิเลสสิ่งนี้ตายไปนะ “อรูปธรรม”

พิจารณากาย มันจะปล่อยวาง ปล่อยวาง ตรงถึงจุด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ เหมือนกัน เห็นไหม สิ่งที่เราวิปัสสนาแล้ว เห็นความรู้จริงนี้ สัจธรรมแสดงตัวแล้ว จะต้องเหมือนกัน

ในการทำบุญที่ไหนก็ได้ ในการประพฤติปฏิบัติจะทำได้ยังไงก็ได้ แต่ถ้าหวังผล ถ้าหวังผลต้องเข้ามาสิ่งที่เป็นอริยสัจนี้ หวังผลต้องเข้ามาจนมรรคทางอันเอกนี้ ถ้าถึงทางอันเอกนี้ วิปัสสนาเข้ามาถึงจุดนี้ สิ่งนี้เป็นความจริง ความรู้แจ้งของใจ จะปล่อยวางสิ่งนั้น นี่ความลึกลับสงสัยของใจไม่มีใจ สิ่งนี้นมันถึงว่าไม่ลืมตน สติสัมปชัญญะจะมีกับจิตดวงนี้ตลอดไป จิตดวงนี้จะ

ก้าวเดินขึ้นไปจนฝึกฝนของเราขึ้นไป จนเข้าไปสู่ความละเอียดของใจ ความละเอียดของกิเลส สิ่ง
ที่ละเอียดอยู่ในใจมันจะพลิกแพลง จะสร้างสิ่งขวากหนาม สร้างไว้ในหัวใจ เราก็ก้าวเดินสิ่งนั้น
เข้าไป สิ่งที่เราจะไม่ล้มตัวไป

ความล้มตัวล้มตนนะ สิ่งที่ล้มตัวล้มตนอย่างหยาบมันก็ทำความทุกข์ยากให้กับเรา แล้วก็
ทำความลำบากลำบากให้กับผู้อื่นที่อยู่อาศัยข้างเคียงไป เพราะกิเลสมันเบียดเบียนเราแล้ว มันก็จะ
เบียดเบียนคนอื่นไป กิเลสอย่างละเอียดในหัวใจมันก็เบียดเบียน มันก็ย่ำยีเราตลอดนะ

ในการประพาศปฏิบัติ สิ่งที่เราจะละเอียดขึ้นไป เราว่าเราจะมีความสุขตลอด มีความสุขขึ้นไป
ความสุขถึงที่สุด วิมุตติสุขนี้สุขอย่างประเสริฐ สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่แน่นอน แต่ในการประพาศปฏิบัติ
ในการทำงานอยู่ อาบเหงื่อต่างน้ำในการทำงานอยู่ ถ้าเราทำงานเสร็จแล้ว ชำระล้างร่างกาย
เรียบร้อยแล้วเราไปพักผ่อนนั้นคือการสำเร็จ ขณะที่เราทำงานอยู่นี้มันยังมีกิเลสอยู่ในหัวใจ สิ่ง
ที่กิเลสอยู่ในหัวใจมันก็ต้องสร้างสถานะของมันขึ้นมา สร้างสถานะเพราะเพื่อป้องกันตัวของเขาเอง
ไป กิเลสมันต้องป้องกันตัวของมันอยู่แล้ว

กิเลสนี้มันฉลาดมาก เพราะมันอยู่หลังความคิดนะ เราจะมีความคิด เราจะศึกษามาขนาด
ไหน เราจะมีปัญญามาขนาดไหน กิเลสมันอยู่หลังความคิดเรา มันก็ต้องสร้างสถานะให้เราเชื่อมั่น
ไป สิ่งที่เราเชื่อมั่น เห็นไหม กิเลสอย่างละเอียดมันก็จะหลอกเราให้เราเชื่อสภาวะแบบนั้น ถ้าเรา
ไม่เชื่อ เราทำความสงบของใจของเราเข้ามา แล้วพยายามขุดคุ้ยขุดค้นเข้าไป

อุปาทานของใจ อุปาทานของใจที่เกาะเกี่ยวกับร่างกายนี้ สิ่งนี้เราปล่อย กายนี้ไม่ใช่เรา เรา
นี้ไม่ใช่กายโดยธรรมชาติ แต่ความอุปาทานของมันที่มันเกาะเกี่ยวสิ่งนี้ มันยังเกาะเกี่ยวสิ่งนี้อยู่
มันเป็นสิ่งที่เราจับต้องได้ ถ้าเราจับต้องได้นะ เราวิปัสสนาของเราเข้าไป

ขันธอันละเอียด สิ่งนี้อาศัยสิ่งใดตั้งอยู่ สิ่งนี้อาศัยสิ่งใดเป็นที่เครื่องอยู่อาศัย มันอาศัยหัวใจ
ของเรา แล้วก็อาศัยสิ่งนี้เป็นเครื่องมือออกดำเนินไป ถ้ายังมีเชื่ออยู่ที่ไหน สิ่งนั้นจะทำให้ก่อให้เกิด
ผลของมันตลอดไป ถ้ามีเชื่ออยู่ที่ไหน มันจะต้องให้เกิดผลของมันแน่นอน ถ้ามันเกิดผลของมัน
แน่นอน มันก็เป็นความไม่รู้ เป็นความไม่เข้าใจ เป็นอวิชชาในหัวใจนั้น ถ้าเราจับสิ่งนี้ตั้งไว้ ที่มี
เชื่ออยู่ที่ไหน มีจุดมีต่อมที่ไหน เราจับสิ่งนั้นวิปัสสนาเข้าไป นี่เพราะมันเป็นเชื่อ เราจับเชื่อได้ เรา
ก็พิสูจน์ว่าเราเพาะเชื่อนั่นเป็นเชื่ออะไร

วิปัสสนาจิต มันก็เป็นสิ่งที่ว่าขั้นธอันอย่างกลาง วิปัสสนากาย มันก็เป็นกายอันอย่างกลาง ถ้าเป็นกายอย่างกลาง วิปัสสนาเข้าไป กำลังมันจะเกิดขึ้นมานะ นี่คือนตัวของมัน กายเป็นกาย จิตเป็นจิต...ดินเป็นดิน น้ำเป็นน้ำ ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ มันปล่อยกันนะ เข้าแล้วเข้าเล่าอยู่สภาวะแบบนั้น มันปล่อยขาดเลยนะ กายกับจิตแยกออกจากกัน โลกนี้ราบเป็นหน้ากลอง

นี่ความฝึกฝนเพราะความมั่นคงของใจ ใจมีสติแล้วมันไม่ลืมตัวของมันขึ้นมา มันจะเข้าหางานอันละเอียด ถ้าเข้าหางานอันละเอียด มันจะวิปัสสนาของมันเข้ามาตามอำนาจวาสนาของใจ ๑ ตามความเพียรของเรา ๑ ถ้าเรามีความเพียร เรามีความตั้งมั่นของเรา มีความจงใจของเรา ถ้าเรามีความจงใจของเรา สิ่งนี้เป็นความเพียรชอบ ความเพียรนะ ถ้าความเพียรเราอ่อนแอ ความตั้งมั่นของเราอ่อนแอ ก็เลสมันก็หัวเราะเยาะนะ ก็เลสมันก็เอาเราอยู่ในอำนาจของมัน

ถ้าเรามีความเข้มแข็ง เรามีความจงใจของเราขึ้นมา นี่ธรรมจะอยู่กับคนจริงใจ ความจริงอยู่กับของจริง ถ้าเราอยากได้ของจริง เราก็ต้องพยายามสร้างความจริงของเราขึ้นมาจากใจ ถ้าใจของเราจริงขึ้นมาะ เทียบออกไปเวลาคนเขาทำงานทางโลกสิ ทางโลกเขาอบเหงื่อต่างน้ำมาขนาดไหน เขาก็ต้องสละสิ่งนี้ไว้เป็นสมบัติของโลกไซ้ไหม แต่ถ้าเราทำความเพียรของเรา เวลาสิ่งนี้เกิดขึ้นมาจากใจแล้วมันเป็นสมบัติของใจ ไม่มีใครจะมาแบ่งปันผลอันนี้ไปจากใจของเราได้ แล้วถ้าเราตายไป เราก็ได้สิ่งนี้แนบไปกับใจ มันเป็นสิ่งขึ้นเดียวกัน มันต้องไปกับเรา เราไม่ได้เอาสมบัตินี้ฝากโลกไว้หรอก เราเอาสมบัตินี้เป็นสมบัติของเราไปกับเรา นี่ถ้ามันมีธรรมในสภาวะแบบนั้น

แต่ถ้าเราชำระของเราขึ้นไป ธรรมอันนี้มันจะทำให้เราไม่ต้องเกิดอีกเลย ไม่ต้องตายอีกเลย เพราะมันทำลายเชื้อนี้ออกไปจากใจทั้งหมด ถ้ามันทำลายเชื้อนี้ออกไปจากใจทั้งหมด มันไม่มีสิ่งที่ขับเคลื่อน...พลังงานที่ไม่มีขับเคลื่อน มันจะไปไหนละ พลังงานที่ไม่ขับเคลื่อน แล้วเราจะทำลายสิ่งที่เป็พลังขับเคลื่อนนั้นนะ เราถึงต้องใช้ความสงบของใจ แล้ววิเคราะห์เข้ามา มันถึงจะภูมิใจใจ งานของโลกเขาทำไว้เพื่อเป็นสมบัติโลก เขายังพอใจทำ เขายังหลงใหล เขายังทำของเขา แต่งานของเรา เราทำเพื่อเป็นสมบัติของเรา แล้วเราไม่ทิ้งไว้กับโลกนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าของศาสนา วางธรรมไว้แล้ว นี่เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สาวกะ-สาวกผู้ประพฤติปฏิบัติ ธรรมเป็นธรรมของเรา เราสาวกผู้ที่ได้ยินได้ฟัง แล้วประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา หน้าที่ของเราคือเอาตนของตนเอาไว้ให้ได้ แล้วทำลาย

เชื่ออันนี้ออกไปจากใจ ถ้าเชื่อนี้ออกไปจากใจ นี่ธรรมแท้ใจ ธรรมแท้คือความรู้สึกรู้สีกจากภายใน ธรรมที่ว่าเราศึกษาเล่าเรียนมา สุตมยปัญญา

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๑ ธรรมของครูบาอาจารย์ ๑ นี่สภาวะธรรมเกิดขึ้นมาจากใจดวงนั้น เป็นประสบการณ์ของใจดวงนั้น ฝึกฝนสิ่งนั้นมา แล้วได้สภาวะธรรมดวงนั้น แล้วขึ้นจากใจดวงนั้นให้ใจของเรา ใจของเราเป็นใจที่มีกิเลส ใจของเรามันมีสิ่งที่มัวหมอง มีเศร้าหมองอยู่ในหัวใจ ครูบาอาจารย์เป็นหัวใจที่สว่างไสว นี่แสดงธรรมออกมา ธรรมอันนี้จะสะท้อนใจเรามาก เพราะออกมาจากใจที่บริสุทธิ์ ใจที่สว่างไสว ออกมาจากความเป็นจริงใจ

แต่ใจของเรามันเศร้าหมอง ใจของเราเศร้าหมอง มันมีสิ่งหมักหมมอยู่ เวลามันสะท้อนหัวใจ มันกระทบกับสิ่งนั้น มันทำให้กระเทือนหัวใจอันนั้น ถ้ามันสะท้อนหัวใจอันนั้น เราต้องดูสภาวะแบบนี้ จับตรงนี้ตั้ง จับตรงนี้วิปัสสนา จับตรงนี้ ถ้ามันเป็นสิ่งที่ว่ามันเป็นความสะอาด ความบริสุทธิ์ มันต้องไม่กระทบสิ่งนี้สิ นี่ธรรมคือธรรม ธรรมจะเหมือนกันใจ ธรรมจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับธรรมของครูบาอาจารย์มันเสมอกัน มันถึงเหมือนกัน ถึงไม่มีสิ่งที่กระทบแล้ว ไม่มีสิ่งที่ความเศร้าหมอง สิ่งที่กระเทือนใจ

สิ่งที่สะท้อนใจนะ ธรรมไม่สะท้อนใจหรอก แต่กิเลสมันสะท้อนใจ กิเลสของเราอยู่ในหัวใจของเรา แล้วมันสะท้อนใจเรา เราถึงจับสิ่งนี้ จับตรงนี้ จับกิเลส เพราะเราจะฆ่ากิเลส จะฆ่ากิเลส เราต้องเห็นกิเลส กิเลสอยู่อาศัยอะไร กิเลสอาศัยกายกับใจอยู่ เราก็จับสิ่งที่มันสะท้อนใจ แล้วชำระวิปัสสนา วิปัสสนาสิ่งที่ทำลายมันไป ทำลายมัน “กาย” วิปัสสนากายให้กายเป็นไตรลักษณ์ สิ่งใดไตรลักษณ์ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป...เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไปในธรรมนะ ถ้าจิตนี้สงบจะเห็นสภาวะเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป...การเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป เพราะมันทำลายตัวของมันเองไป นั่นคือไตรลักษณ์

สิ่งที่เห็นไตรลักษณ์ เห็นตามความจริง มันก็ปล่อยไป ปล่อย ปล่อย นั่นคือการฝึกฝน นั่นคือการหมั่นคราดหมั่นไถ หมั่นคราดหมั่นไถสิ่งนี้ สภาวะแบบนั้นถึงที่สุดแล้ว สภาวะธรรมของใจดวงนั้นจะปล่อยวาง กายกับจิตขาดออกจากกันโดยตามความเป็นจริง โลกนี้ราบเป็นหน้ากลอง นี่เป็นผลจากใจดวงนั้น ใจดวงนั้นจะได้ธรรมสิ่งนี้ฝังไปในใจดวงนั้นไป สิ่งนี้ฝังจากใจดวงนั้นเพราะใจดวงนั้นเป็นผู้ที่วิปัสสนา ใจดวงนั้นเป็นผู้ที่ทำงาน

ใจของใครเป็นผู้ที่ทำงานล่ะ เราประพาศปฏิบัติกัน นั่งอยู่กันมากมหาศาลเลย แล้วใจของเรา เวลาสงบเสมอกันไหม เวลาวิปัสสนาเสมอกันไหม วุฒิภาวะของใจเสมอกันไหม วุฒิภาวะของใจ เริ่มแต่ครูบาอาจารย์เทศน์มา ตั้งแต่ความสงบของใจเข้ามา เราก็อ้างสิ่งนี้เพื่อเป็นกำลังใจ ถ้าเป็นกำลังใจ เราทำสิ่งนี้เข้ามา เราก้มีความเข้มแข็งของเราขึ้นมา เราก้ทำความสงบของเราได้

แต่ถ้าเราเคยประพาศปฏิบัติ เราปล่อยกายเข้ามาแล้ว เราก้ทำจิตของเราให้สงบไว้ รอว่าสิ่งนั้นจะมากกระทบเมื่อไร นี่เวลามันสูงขึ้นมา ขั้นตอนของใจ วุฒิภาวะของใจมันคนละขั้นคนละตอนขึ้นไป สิ่งนี้จะเจริญขึ้น เจริญขึ้นไป ถ้าเราปฏิบัติเดี๋ยวนี มันก็รู้สภาวะแบบนี้เดี๋ยวนี ถ้าจิตมันขาดเดี๋ยวนี ใจของเราก้ถึงธรรมเดี๋ยวนีไง นี่คืปัจจุบันธรรม

สิ่งที่การฟังธรรมนี้มันถึงว่าเป็นการชี้แนะ เหมือนกับไฟส่องทางไง เราเป็นคนมืดคนบอด ถ้ามีไฟส่องทางเราจะเดินได้ แต่ถ้าเทศน์จบ เห็นไหม ดับไฟมืดหมด ใจเราจะทำอย่างไร เราถึงต้องพยายามทำความสว่างของใจเราขึ้นมา ถ้าจิตสงบ จิตมีความตั้งมั่น มันจะมีความพอใจของมัน ปล่อยวางมาขนาดนี้ มันก็ว่างหมด สบายใจ ความว่าง ความอะไร สามารถให้ติดได้ ติดเพราะความเข้าใจ นี่หลงจึงลืมตน “หลงจึงลืมตน” ลืมตนอยู่ในสภาวะแบบนี้ แม้แต่เราปฏิบัติแล้วมีธรรมในหัวใจ เราก้ยังหลงกิเลสอันละเอียดไง ลืมตนก็ต้องให้ตนอยู่ในอำนาจของกิเลสสภาวะแบบนั้น นอนจมอยู่อย่างนี้นะ

ครูบาอาจารย์ถึงต้องให้เราออกไป ให้ออกวิปัสสนาต่อไป จะวิปัสสนา เอาอะไรวิปัสสนาล่ะ?...เอาความสงบของใจ ถ้าใจสงบตรงนี้ขึ้นมาเป็นมหาสติ-มหาปัญญา สิ่งที่เป็นมหาสติ-มหาปัญญานี้สมาธิต้องตั้งมั่นมาก ทำความสงบของใจ เพราะจะค้นคว้าไง จะเข้าถึงปากชอยได้ ถ้าเราเจอปากชอย เราจะเข้าไป เราจะซุดแร่ธาตุต่างๆ เราจะต้องซุดลงไปในดินเพื่อหาแร่ธาตุนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อกิเลสอันละเอียดมันอยู่ในหัวใจ ความสงบของใจ เครื่องมือจะเข้าไปจับจับนี้ คืความสงบของมัน จิตจับจิต ความรู้สึกจับความรู้สึก ความรู้สึกของเราคืที่มีมันส่งออกมาเป็นความว่างอยู่เฉยๆ มันส่งออก ต้องย้อนกลับไง สิ่งที่ย้อนกลับได้ต้องเป็นสัมมาสมาธิ ถ้าเป็นสัมมาสมาธิจะย้อนกลับเข้าไป ถ้าย้อนกลับเข้าไปจับสิ่งนี้ได้แน่ นือสุกะ-อสุกังในหัวใจมหาศาลเลย

สิ่งที่เป็นอสุภะ-อสุภังในใจนะ ใจนี้เป็นกามราคะ ใจนี้เป็นความอึดแน่นเข้าไปด้วยเรื่องของกาม สิ่งที่เป็นกามนะ มันเป็นเรื่องสัจจะความจริง ใจของสัตว์โลกทุกดวงเป็นสภาวะแบบนั้น เหมือนกับขั้วของไฟฟ้าบวกกับลบ มันจะเป็นสภาวะแบบนั้น แล้วทำงานกันไปสภาวะแบบนั้น ในเมื่อมันมีวิชาใจ มีกามราคะในหัวใจกับมีตัวจิตมันกระทบกันตลอด สิ่ง que กระทบกันไปตลอด มันก็มีพลังงานของมันไปตลอด พลังงานของกิเลสใจ พลังงานของการสร้างโลกใจ สิ่งนี้ยังสร้างโลกอยู่ ถ้าเกิดเป็นเทวดา มันเกิดเป็นเทวดาสิ่งนี้ก็ยังเป็นเทวดาอยู่ ถ้าทำลายสิ่งนี้มันก็ยังเกิดเป็นพรหมอยู่ ถ้าเกิดเป็นพรหม นี่จิตที่ไม่มีขั้วบวก-ขั้วลบมันก็เป็นสภาวะของมันตลอดไป

ถ้าจิตที่มีขั้วบวก-ขั้วลบอยู่ในหัวใจ เห็นไหม “ปฏิฆะ-กามราคะ” ความที่เป็นปฏิฆะ คือข้อมูลของใจดวงนั้น ถ้าใจดวงนั้นมีข้อมูลของมัน มีความพอใจ “กามฉันทะ” ถ้ามีความพอใจของใจ ใจพอใจสิ่งใดมันก็พอใจกับสิ่งนั้น ถ้ามันขัดใจ สิ่ง que ขัดใจมันก็เป็นความโกรธ สิ่ง que ใจมันก็เป็นความหลง สิ่ง que หลงสภาวะแบบนั้น ความโลภ ความโกรธ ความหลง มันอยู่ในขั้นตอนของใจตรงนี้

ถ้าจิตมันเข้าไปทำลาย ความโลภ ความโกรธ ความหลงนี้เป็นสิ่งที่มีอำนาจมหาศาล มันเหมือนแม่ทัพ แม่ทัพในการควบคุมกองทัพทั้งหมดอยู่ที่แม่ทัพนี้ แม่ทัพนี้จะขับเคลื่อนไปตามอำนาจของจิตนิสัย นี่ถ้าเป็นกามราคะ สิ่งที่เป็นกามราคะ สิ่งนี้เป็นวิปัสสนา วิปัสสนาเป็นอสุภะ สิ่ง que อสุภะมันจะเห็นแต่ความเป็นจริงของมัน ถ้าเป็นความจริงของมัน มันจะทำลายตัวมันเอง ทำลายตัวมันเองนะ ทำลายตัวมันเองเป็นสภาวะแบบนั้น เราจะสลดสังเวชมาก จะปล่อยวางเข้ามา ปล่อยวางเข้ามา สิ่ง que ปล่อยวางเข้ามา มันก็สภาวะแบบนั้น มันต้องซ้ำอีกๆ ปล่อยวางเข้ามาแต่กิเลส

กามราคะเป็นสิ่งที่ เป็นแม่ทัพ เขาจะต้องมีกลยุทธ์วิธีการของเขา เขาจะไม่ปล่อย ไม่ให้เราชนะเขาหรอก เพียงแต่กลยุทธ์วิธีการ เวลาเขาสงบตัวลง เราก็เข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นธรรม นี่ถ้าหลงใจ ถ้าลืมนมันจะหลงตัวมันเอง เราจะต้องไม่ลืมน เราจะต้องตั้งสติของเราขึ้นมา ตั้งตนของเราให้มันคง แล้วอาการแบบนี้ มันเป็นสิ่งที่หลอกลวงขึ้นมา เราก็จับสิ่งนี้ตั้ง แล้ววิปัสสนาของเราซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนถึงที่สุด มันจะเข้ามาถึงตัวมัน กลืนเข้ามาถึงตัวมัน แล้วทำลายตัวของมันนะ นี่เป็นสิ่งที่ว่า เป็นกามราคะ เป็นจิต

แต่ถ้าเป็นสิ่งที่ว่าเป็นเรื่องของพุทธจิต สิ่งทีพิจารณาจิต จิตนี้มันเป็นความจริง จิตนี้มันมีความรู้สึก สิ่งทีเป็นความรู้สึกเป็นขั้น สิ่งทีเป็นขั้น ขั้นอันละเอียด สิ่งทีเป็นละเอียด ความพอใจของใจ มันก็มีความสัมพันธ์กันในหัวใจ ใจมันตอบโต้กันในหัวใจ เพราะขั้นอันละเอียดกับจิตนี้กระทบกันตลอดไป นี่ถึงว่าเป็นความพอใจและเป็นข้อมูลของใจ ใจกระทบกระทบกัน สิ่งทีกระทบกระทบกัน เราต้องใช้ปัญญาแยกแยะไง แยกแยะสิ่งนี้ตามความเป็นจริง มันก็ว่าง มันก็ปล่อยวาง

ความว่าง ว่างขนาดไหนเดี๋ยวมันก็เสมอกัน สิ่งทีเสมอกัน เพราะสิ่งนี้ยังไม่ขาดออกไปจากใจ มันจะมีสภาวะแบบนี้อยู่ เราก็อำของเรา สภาวะแบบนี้เราก็อำใจว่าสภาวะเป็นธรรม เพราะธรรมทุกคนไม่เคยเห็น ทุกคนไม่เคยสัมผัสสภาวะธรรมความเป็นจริง มันถึงมีสิ่งทีคาบเกี่ยวสิ่งทีว่างขนาดนี้ ละเอียดขนาดนี้ มันจะต้องเป็นสภาวะธรรม สภาวะธรรมถ้ามีเชื้ออยู่นะ เวลาปล่อยวาง มันก็ปล่อยวางได้ แต่เชื้อทีมีอยู่นั้นเดี๋ยวมันก็เจริญออกมาขึ้นมา มันก็กระทบใจอยู่วันยังค่ำ นั่นละ

สิ่งทีสะท้อนใจวันยังค่ำ มันก็มีความพอใจ นี่กามฉันทะ มีความพอใจก็มีตัวตน สิ่งทีมีตัวตนมันก็คลาดเคลื่อนออกไปยึดมั่นถือมั่นสิ่งต่างๆ ยึดมั่นถือมั่นสิ่งต่างๆ ในหัวใจนะ สิ่งทีเป็นภายนอกมันหุดสั้นเข้ามาแล้ว มันเข้ามาถึงใจของตัวเอง มันจะวนเข้ามาใจของตัวเอง คนทีเอาตนของตนไว้ในอำนาจของตน ผู้นั้นผู้ทีประเสริฐ สิ่งนี้มันจะกระทบหัวใจมาก มันเหมือนน้ำป่า สิ่งทีเป็นน้ำป่าเพราะมันสะท้อนใจ มันเป็นความพอใจ

เวลาคนเราโกรธขึ้นมาหน้าแดงหมดเลย เพราะเลือดมันสูบฉีด นี่ก็เหมือนกัน สิ่งทีมันอยู่ในหัวใจ แล้วมันขับเคลื่อนไปในหัวใจ มันจะเหมือนกับน้ำป่า มันเหมือนกับทะเลบ้า เรานั่งสงบๆ นี่แหละ เรามีความนิ่มนวลอย่างนี้ แต่หัวใจมันไม่นิ่มนวล มันแผ่น มันกระโจน มันแผ่นกระโดดในหัวใจของเรา มันจะเคลื่อนอยู่อย่างนั้น นี่ถ้ามันย้อนกลับเข้ามาวิปัสสนาสิ่งนี้เห็นไหม นี่เป็นอาการของใจ นี่เป็นความหมายจากภายใน จะเอาตนของตนไว้อย่างนี้อยู่

วิปัสสนาเข้าแล้วเข้าเล่าจนถึงที่สุด ขั้นนี้ก็จะขาดออกไปจากใจ ขาดออก ครึ้น! ออกไปจากใจ ใจนี้หลุดออกไป ขั้นกับจิตไม่ใช่อันเดียวกัน นี่ว่างหมดเลย สิ่งนี้เป็ความว่าง แล้วมันมีเศษส่วนของมัน เข้าเข้าไป พิจารณาเข้า มันจะปล่อยวางเป็นเศษส่วน อันนี้ปล่อยวางเข้าไป นี่พระ

อนาคา ๕ ชั้น เพราะสิ่งที่ปล่อยวางแล้ว เป็นพระอนาคาจริงอยู่ แต่สิ่งที่ว่ามันมีเศษส่วน เราพิจารณาไป มันจะปล่อยวางเข้าไป กระเถิบขึ้นไปถึงที่สุด นี่ถึงจิตล้วนๆ เลย

จิตนี้ปล่อยวางสิ่งต่างๆ มาทั้งหมด สิ่งต่างๆ ที่ปล่อยมาทั้งหมด แล้วมันก็ต้องมาหลงตัวมันเองไง “หลงจึงลืมตน” ถ้าหลงจนลืมตนก็ว่าสิ่งนี้คือเป้าหมายของการประพฤติปฏิบัติ หลงตนเอง เพราะมีสิ่งที่เป็นเครื่องแบกภาระคือขันธ์ กายกับใจแบกภาระกันมา วิปัสสนาส่งต่างๆ ปล่อยเขาเข้ามาทั้งหมดเลย จิตนี้เป็นผู้ปล่อยสิ่งต่างๆ เข้ามา ปล่อยเศษส่วน ปล่อยถึงที่สุดเข้ามา แล้วมันก็เป็นความว่าง นี่มันหาสิ่งนี้ไม่เจอ ใจ ถ้าสิ่งนี้ไม่เจอ

ถ้าเราไม่หลงละ เราไม่หลง เราเชื่อสภาวะธรรม สภาวะธรรม สิ่งต่างๆ ใครเป็นผู้รับรู้ ความว่าง อวกาศ วัตถุต่างๆ มันไม่รู้ตัวมันเองหรอก แต่อวิชชาที่มันรู้สึกตัวมันเอง มันถึงได้บอกว่าตัวมันว่าง ใจ มันถึงได้บอกสภาวะธรรมนี้เป็นความว่าง มันปล่อยสิ่งต่างๆ เข้ามาแล้วมันเป็นความว่าง เพราะความว่างนี้เป็นอตตะ “อตฺตานุทฺทิจฺจุ” โลกนี้เป็นความว่าง แล้วคนที่ว่าโลกนี้เป็นความว่างเป็นใคร นี่มันถึงมีตัวตนอันละเอียดอยู่ในใจ แต่ไม่มีใครรู้อย่างนี้เป็นตัวตน ใจ ถ้าไม่มีใครรู้ว่าเป็นตัวตน มันก็คิดอย่างนี้ ตายไปนี่ก็เกิดบนพรหม สิ่งที่เกิดบนพรหม แล้วก็จะไปถึงที่สุด

แต่ถ้ามีสติสัมปชัญญะ เราจะไม่หลงตัวตน ไม่หลงตัวตน เราก็ต้องย้อนกลับมา สติสัมปชัญญะ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ย้อนกลับเข้ามาจับตอของจิต นี่คือตัวอวิชชา นี่คือตัวของจิต ตอของมัน นี่คือสิ่งที่พื้นฐานของความคิดต่างๆ ทั้งหมด พื้นฐานของความคิดนี้ แต่เดิมมันเป็นความสกปรก มันเป็นอวิชชา แล้วมีขันธ์สืบต่อ เราถึงมองไม่เห็นมัน

แต่เวลาเราทำลายความคิดคือเครื่องมือที่มันอาศัย เราทำลายขันธ์เข้ามาตั้งแต่อย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด ขันธ์ไม่มี แล้วฐานความคิดนี้มันไม่มีเครื่องมือสืบต่อ มันก็เลยว่างอยู่เฉยๆ ใจ มันว่างอยู่เฉยๆ เพราะมันแสดงตัวไม่ได้ มันแสดงตัวไม่ได้เพราะเราใช้สติสัมปชัญญะ มีมหาสติ-มหาปัญญาไล่ต้อนเข้ามา มันก็ถึงหลุดเข้าไปเป็นตัวของมันเอง มันเป็นตัวของมันเอง แล้วมันไม่มีเครื่องสืบต่อ แต่มันเป็นอวิชชา ถ้าเราทำลายฐานตรงนี้หมดสิ้นไป เราจะไม่มีความด้วย แล้วเราจะไม่มีความที่ว่ามีให้กิเลสมันออกไปใช้ด้วย จนทำลายสิ่งนี้ พันออกไป ทำลายสิ่งนี้ทั้งหมด มันถึงเป็นความสะอาดบริสุทธิ์ใจ

สิ่งที่ทำความสิ่งนี้สะอาดบริสุทธิ์แล้ว ถึงบอกว่า “ภารา หเว ปญจกฺขนฺธา” ชั้นทั้งหลายถึงเป็นชั้นที่บริสุทธิ์ไปด้วยใจ ไม่ใช่ชั้นฆราวาส สิ่งที่ว่าปญฺชนเรานี้เป็นชั้นฆราวาส เป็นชั้นด้วย เป็นฆราวาส มันถึงได้เบียดเบียนใจ มันถึงว่าไม่สมคูล มันบีบบีบไฟ คือมันขบเหลี่ยมกันอยู่ในความรู้สึกนะ สิ่งที่เป็นความรู้สึกมันขบแล้วมันก็ทำความเจ็บปวดแสบร้อนให้กับใจไปตลอดเลย

แต่ถ้าเราทำลายสิ่งที่เป็นอวิชชานะคือฐานของมัน ฐานก็สะอาด สิ่งที่ใช้ออกไปเป็นประโยชน์ข้างนอก มันก็สะอาด เห็นไหม ถึงว่าไม่ขบเหลี่ยมกัน มันเป็นประโยชน์กับสัตว์โลก สัตว์โลกจะได้สิ่งนี้เป็นสิ่งเครื่องอยู่อาศัยนะ เป็นสิ่งที่ชี้นำเรา นี่ร่มโพธิ์ร่มไทร สิ่งที่ร่มโพธิ์ร่มไทร นกกาาก็ไปอาศัยสิ่งนี้ อาศัยสิ่งนี้ให้ชี้นำสิ่งนี้เข้ามาใจ ชี้นำสิ่งที่เราไม่เคยเห็น สิ่งที่เราไม่เคยเห็น สิ่งที่เราไม่เคยเจอ เราต้องคาดต้องหมาย ถ้าเราคาดเราหมาย เราหลงอวิชชา แล้วก็ลืมตน สิ่งที่ลืมตนนี้ทำลายทั้งสังคมนะ เพราะต้องการให้มีอำนาจวาสนา ต้องการมีอำนาจมาก สิ่งที่มีอำนาจมาก มันก็มีสิ่งต่างๆ มีเล่ห์เหลี่ยมของมันที่จะทำลายทุกๆ อย่าง ทำลายเพื่อตัวมันเองใจ ทำลายทุกคนเพราะต้องการอยู่เหนือเขา

แต่ธรรมของเราไม่ใช่อย่างนั้น ทำลายตนเองก่อน ถ้าทำลายตัวมันเองก่อน ความดีหรือความชั่วต้องให้เป็นผู้อื่นเขาให้ค่าละ ถ้าเราว่าเราเป็นคนดี เราเป็นคนดีตลอดไป เราว่าของเรากิเลสมันก็พูดได้ กิเลสมันก็ว่าเราดี เราเป็นคนดีทั้งหมด เราเป็นคนดีเมตตา เราเป็นคนที่จะช่วยเหลือเจือจุนคนอื่น ช่วยเหลือเจือจุนคนอื่น เพราะเรารักเรา เราพอใจเรา เราต้องการให้คนเขารักเรา เราก็อำนาจเพื่อให้คนเขามาเียนขอเรา เห็นไหม ถ้ากิเลสมันเป็นสภาวะแบบนั้น

แต่ถ้าเป็นธรรมนะ เราไม่มี สิ่งนี้เป็นประโยชน์ของโลก เวลาทำทานแบบผู้บริสุทธิ์ ทั้งของลงเหว ไม่ต้องการสิ่งใดเลย โยนลงเหว ไม่มีสิ่งที่ตอบสนอง หายไปๆ นี่ความเมตตาอันบริสุทธิ์ผุดผ่องขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะเมตตาอยากหรือสัตว์ขนสัตว์นะ แต่ขณะที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบารมีมาเพื่อจะเป็นผู้รู้สัตว์ขนสัตว์ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน นี่ฆ่ากิเลสตายแล้วนะ แทบจะไม่อยากสอนใคร เพราะมันเป็นสิ่งที่ลึกลับ มันเป็นที่ลึกลับนะ เพราะว่าการกระทำแบบนี้ใครจะทำได้หนอ แต่ถึงที่สุดแล้วก็ต้องทำได้ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็สร้างบารมีมาเพื่อจะรู้สัตว์ขนสัตว์ใจ แล้วสัตว์ที่สร้างบารมีมาจากที่พ้นไป ตั้งแต่พระอนรุทธะลงมา “สหชาติ” ผู้ที่ได้สร้างสหชาติ สร้างสมบุญญานุการมาด้วยกัน ถึงที่สุดก็ผ่านพ้นไปได้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันเป็นว่าครูบาอาจารย์จะชี้นำเข้ามาถึงใจของเรา ถ้าเรายอมรับสิ่งนี้ สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ลึกลับสิ่งที่มีมหัศจรรย์ เราถึงต้องหาสิ่งนี้เป็นที่เครื่องอาศัย เครื่องอาศัยเป็นผู้ชี้แนะใหม่ จิตสูงกว่จะดังจิตที่ต่ำกว่ขึ้นจากที่ต่ำได้ ถ้าจิตเสมอกันมันก็เป็นสิ่งที่เป้นหมู่คณะกันไป แต่สิ่งที่สูงกว่จะดังขึ้นไป

แล้วเราจะหาสิ่งนี้ได้จากไหนล่ะ? ถ้าเราหาสิ่งนี้ได้จากตำรับตำรานั้น เราไม่มีครูมีอาจารย์นะ เราก็ต้องรื้อค้นของเรา แต่ถ้าเรามีครูบาอาจารย์ ๑. ไม่เสียเวลา แล้วสิ่งนี้นะ เป็นสิ่งที่ว่าได้ตอบได้ ตำรานี้ได้ตอบไม่ได้ แต่เราพอใจนะ พอใจเพราะกิเลสมันเป้นใหญ่ ถ้ากิเลสเป้นใหญ่ เราอ่านตำรับตำราแล้วเราตีความเอา เราก็พอใจของเรา นี่หลงกิเลสแล้วก็ลืมตน

“ลืมตน” กิวนเวียนอยู่กับในอำนาจของกิเลส อยู่ในอำนาจของกิเลสนะ การประพฤติปฏิบัติก็คาดก็หมาย ทุกคนอยากสะดวก ทุกคนอยากสบาย อยากพอหายใจได้ ถ้าอยากพอหายใจได้ กิเลสก็ขี้มแล้ว “สิ่งนี้ ใดๆ ทำอย่างนี้แล้วจะประสบความสำเร็จ” เราก็คาดหมายไป เราก็ทำของเราไป...เราจะต้องทำแบบไม่คาดหมาย สิ่งที่จะเกิดขึ้นให้เป็นสภาวะสัจจะความจริงมันแสดงตัว เราหน้าที่ของเรา ตั้งสติแล้วทำไปเป้นความเพียร ถ้าขาดสติ ความเพียรนั้นเป้นความเพียรลักแต่ว่า ถ้าทำความเพียรลักแต่ว่ามันจะเอาผลมาจากไหน

เหมือนกับการประพฤติปฏิบัติ บอกต้องไม่มีความอยาก ไม่มีความอยากแล้วเราทำของเราไปเป้นสภาวะธรรมอย่างนั้น ความอยาก-ไม่อยากอันนี้เรากดไว้ เพราะสภาวะของจิตมันรับรู้ทั้งหมด ผิดมันก็รับรู้ ถูกมันก็รับรู้ แต่ขณะที่เราพลิกออกมาเป้นมรรคาง สิ่งที่เป็นมรรคเราสร้างความเพียรของเรา แล้วสิ่งนี้มันจะรับผลของมันไปเอง รับผลไปเองเพราะเรารู้สัจสภาวะแบบนี้ แต่ถ้าเราไปกดไว้ใจ ว่าเราไม่ต้องการสิ่งใด สักแต่ว่า เหมือนกับเราไม่มีสติ แล้วทำความเพียรไป มันก็เป็นสักแต่ว่า ไม่เป้นผล

แต่ถ้าเรามีสติ ความเพียรก็เป็นความเพียร ผลที่เกิดขึ้นเราก็รับรู้ สติสัมปชัญญะพร้อมไปหมดเลย รู้สิ่งต่างๆ เกิดขึ้น ประสพการณ์ของเรา นี่ประสพการณ์ตรงของเราขนาดไหน ถ้าเราเคยขณะจิตที่มันพลิกขึ้นหนึ่ง เราก็จะรู้ของเราขึ้นหนึ่ง ถ้าจิตมันพลิกขึ้นไปเป้นชั้นเป้นตอนขึ้นไป เราจจะรู้เลยว่าจิตที่มันพลิกแต่ละชั้นแต่ละตอน ขณะจิตที่มันเปลี่ยนไป สภาวะแบบนี้จะต้องเหมือนกันหมดเลย

กลั่นมาออกจากอริยสัจ จิตที่กลั่นมาจากอริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ขณะที่มันเกิด มันเกิดสภาวะแบบใด ขณะที่เราไปเกิด เราไปพบอวิชชาปจฺจุยา สงฺขารา สิ่งที่เป็นปัจจัยการที่เรา เข้าใจว่ามันสืบต่อเป็นสายยาวออกไป เราไปเห็นตามความเป็นจริง มันจะสืบสายยาวเป็นสภาวะ แบบนั้นไหม

สภาวะแบบนั้นคือพุทธวิสัย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรยายเห็นสภาวะอย่างนั้น เราก็ก็นึกเหมือนกัน ถ้าเราไม่เห็นสภาวะแบบนั้น เราจะไม่เห็นอวิชชาของเรา เราจะไม่เห็นตัวตน ของเรา เราจะไม่เห็นสภาวะ ไม่เห็นพื้นฐานของใจขั้นสุดท้ายใจ พื้นฐานของใจขั้นสุดท้ายมัน รองรับสิ่งสภาวะแบบนี้ เราเห็นสภาวะแบบนี้มันเกิดไว้มาก เกิดเร็วมาก นี่เป็นอำนาจวาสนาของ ใจดวงนี้นั่นละ ถ้าใจดวงนั้นเข้าถึงสภาวะของภวสภาวะอันนี้ แล้วสภาวะอันนี้พลิกคว่าออกไป

นี่มันถึงเข้าใจว่า “ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ”

“ปฏิเวธ” ความรู้ของใจ ถึงว่าการประพจน์ปฏิบัติสำคัญมาก จากการชี้แนะของครูบาอาจารย์ เพราะปฏิเวธ สิ่งที่จะเกิดสภาวะแบบนี้ ใครบ้างที่มันจะไม่หลง ใครบ้างมันจะไม่ลึกลงเสีย เราไม่ ต้องปฏิบัติ เราก็ก็นึกเสียตั้งแต่ว่าภพชาติมี-ไม่มี เราก็ก็นึกเสียมาตั้งแต่ตอนนั้นแล้ว แล้วปฏิบัติขึ้น ไปมันปล่อยวางสิ่งนี้ขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป มันก็กลับจับช้อนจากภายใน ลืกลับจับช้อน จากเรื่องของใจ แล้วมันก็ทำลายได้โดยสภาวะธรรมที่เราเกิดขึ้นมาจากเรา มันถึงเป็นผลงานของเรา มันถึงเป็นประสบการณ์ตรงในหัวใจของเรา แล้วมันก็จะป็นธรรมของเรา แล้วเราก็ก็นึกหลงตน เราจะไม่ลืมตัว เอวัง